

Päťdesiat kľúčových otázok

Prehľad
najdôležitejších myšlienok
o mužskosti a ženskosti

JOHN PIPER A WAYNE GRUDEM

Predslov
Randy Stinson a David Kotter

Preložil Štefan Evin

Rada pre biblickú mužskosť a ženskosť
www.cbmw.org

Poznámky k slovenskému prekladu:

- Text neprešiel odbornou jazykovou korektúrou.
- Biblické texty sú prevzaté z Biblie, Slovenský ekumenický preklad, vydala © Slovenská Biblická spoločnosť, Banská Bystrica, 2007.
- Anglický rodovo univerzálny termín *evangelical feminists* je najčastejšie preložený ako *evanjelikálni feministi* (mužský rod), ale zahŕňa všetkých príslušníkov tohto názorového prúdu, mužov aj ženy.
- Pre nedostatok vhodných slovenských ekvivalentov sú anglické slová *masculinity*, *manhood*, *maleness* preložené ako *mužskosť* a podobne *femininity*, *womanhood*, *femaleness* ako *ženskosť*.

Štefan Evin

Predslov

Stále je to pravda. Zatiaľ čo sa nové egalitáriánske argumenty objavujú každý rok v tuctoch kníh a článkov, komplementárny pohľad na mužskosť a ženskosť, zastávaný cirkvou takmer dvetisíc rokov a od roku 1987 presadzovaný Radou pre biblickú mužskosť a ženskosť, sa nezmenil. Naše chápanie kľúčových oddielov vzťahujúcich sa k rodu/pohlaviu a pochopenie celkového učenia Biblie zostáva rovnaké.

Od začiatku sme trvali na tom, že komplementárne stanovisko je pevne zakorenené v autorite a dostatočnosti Písma a opiera sa o potrebu prijať dobrý a nádherný Boží zvrchovaný plán. Táto diskusia sa týka toho, či sa Boží ľud podriadi alebo nepodriadi Božiemu slovu. Z tohto dôvodu rodová otázka nie je okrajová, ale je ústredná pre šírenie evanjelia a pre efektívne kresťanské učenie.

Brožúrka, ktorú držíte v rukách, sa v priebehu rokov stala jedným z najužitočnejších a najpopulárnejších zdrojov. V stručnej podobe v nej nájdete odpovede na hlavné otázky od dvoch najlepších hláv evanjelikálnej komunity. Nech Boh použije toto skromné dielo ako povzbudenie pre radostné prijatie jeho dobrého a múdreho plánu a na povzbudenie k vrúcnej poslušnosti.

Randy Stinson
Predseda
CBMW

David Kotter
Výkonný riaditeľ
CBMW

Viacero materiálov nájdete na www.CBMW.org.

1

Komplementárnoŝt'

V tejto brožúrke stojíme pred otÄzkou, čo hovorí Biblia o vzÄjomnom vzt'ahu mužov a žien. Zaoberáme sa najmä tým, aké sú medzi nimi vzt'ahy v rodine a v cirkvi. Stanovisko, ktoré zastávame, uznáva komplementárne rozdiely medzi mužmi a ženami a vysvetľuje dôsledky týchto rozdielov na spôsob, akým môžu muži a ženy čo najplnšie žiť vo vzÄjomnom vzt'ahu.

Obhajujeme to, čo Dr. Larry Crabb nazýva „radosť z rozdielnosti“, konkrétne, že „pohlavia sa líšia v tom, čo môžu druhému dávať a v tom, čo im vo vzt'ahu prináša najväčšie potešenie.... Na tej najhlbšej rovine muž slúži žene inak ako žena mužovi.“¹

Súhlasíme s Chuckom Colsonom, keď narieka nad deštruktívnymi tendenciami rodového zmätku v celej našej kultúre. Stotožňujeme sa s ním, keď hovorí, že „Boh stvoril dva odlišné typy ľudí - muža a ženu - s odlišnými rolami a schopnosťami pre rozmnožovanie a výchovu rasy.“ Súhlasíme s tým, že „je to útok na základnú pravdu o stvorení“ ak žena reportérka požaduje prístup do mužskej šatne, keď si homosexuálni muži adoptujú dieťa a používajú náhradné dojčiacie podprsenky, keď dozorkyne prehl'adávajú mužov na intímnych miestach a keď populárne rockové hviezdy zamieňajú a prevracajú všetky sexuálne rozdiely.²

Z tohto dôvodu sa nazývame *komplementaristi*. Naša predstava o mužskosti a ženskosti je formovaná túžbou po realite - nádhernej realite doplnujúcej sa rozdielnosti, ktorú Boh stvoril pre našu radosť už na začiatku, keď nás stvoril ako muža a ženu zhodne na svoj obraz.

Preto, ak je potrebné naše stanovisko opísať jedným slovom, dávame prednosť termínu *komplementarista*, pretože v sebe obsahuje aj rovnosť aj blahodarné rozdiely medzi mužmi a ženami. Nevyhovuje nám označenie „tradicionalista“, pretože predpokladá neochotu meniť tradičné vzorce správania na základe Písma a rozhodne odmietame termín „hierarchista“, pretože príliš zdôrazňuje štrukturálnu autoritu a nepočíta s rovnosťou alebo s krásou vzÄjomne prepojenej závislosti.

O tejto téme boli napísané rozsiahle zväzky, vrátane našej vlastnej knihy *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*. Väčšina ľudí nemá čas prečítať si niekoľko kníh o každej pÄlčivej otázke modernej doby. Avšak často potrebujeme odpovede na konkrétne otázky. Práve toto chce ponúknuť táto knižočka.

¹ Larry Crabb, *Men and Women, Enjoying the Difference* (Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1991), 174.

² Chuck Colson, „What Can Gender Blending Render?“ *World 5* (March 2, 1991): 11.

2

Päťdesiat otázok

V roku 1987 skupina kresťanov, mužov a žien, ktorí sa vážne zaoberali určitými trendmi jednak v sekulárnej spoločnosti a ešte konkrétnejšie vo svete evanjelického kresťanstva, založili organizáciu s názvom Rada pre biblickú mužskosť a ženskosť (Council on Biblical Manhood and Womanhood - CBMW).

V prehlásení o cielei novej organizácie stálo, že chce „vysvetľovať učenie Biblie o vzájomne sa doplňujúcich rozdieloch medzi mužmi a ženami, ktorí boli stvorení zhodne na Boží obraz, pretože toto učenie je nevyhnutné pre poslušnosť Písmu a pre zdravie rodín a cirkvi.“

Svoje zámery a ciele títo kresťania predstavili verejnosti vo vyhlásení nazvanom *Danverské vyhlásenie* (bolo pripravené na stretnutí CBMW v Danvers, štát Massachusetts, v decembri 1987).

Následne začala novozaložená Rada vydávať série brožúr, v ktorých predstavovala rôzne stránky týkajúce sa biblickej mužskosti a ženskosti. V roku 1991 boli tieto knižičky zahrnuté spolu s ďalšími úvahami, článkami a výkladmi do 566 stranového vydania pod názvom *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti: Odpoveď na evanjelický feminizmus*.³ Kniha obsahuje dvadsaťdva kapitol, ktoré napísalo dvadsaťdva mužov a žien. Čitatelia časopisu *Christianity Today* ju zvolili za knihu roka 1991.

Táto brožúrka, *Päťdesiat kľúčových otázok*, je s úpravou prevzatá z druhej kapitoly knihy *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*. Ponúka pohľad na mužskosť a ženskosť, ktorý sa nachádza v obsiahlejšom zväzku, pomocou výstižného súboru odpovedí na najbežnejšie námietky, ktoré sú vznášané voči tomuto pohľadu. Pretože každá snaha o zodpovedanie jednej otázky (či už na tú alebo onú dôležitú tému) vyvoláva nové otázky, nie je to vyčerpávajúci zoznam otázok. Napriek tomu dúfame, že čitateľom poskytne dostatočnú orientáciu, aby mohli sledovať, o čo nám ide, keď sa chceme dostať k vytýčenému cieľu, ktorým je dobro Cirkvi, globálna misia a Božia sláva.

1. Prečo považujete otázku rolí muža a ženy za takú dôležitú?

Nejde nám jednoducho len o roly mužov a žien, ale takisto o podstatu samotnej mužskosti a ženskosti. Biblická pravda a jasnosť v tejto otázke sú dôležité, lebo chyby a nejasnosti pokiaľ ide o sexuálnu identitu vedú: (1) k takým vzorom manželstva, ktoré nezobrazujú vzťah medzi Kristom a Cirkvou⁴ (Ef 5:31-32); (2) k rodičovskej výchove, ktorá nepripravuje chlapcov na to, aby boli mužmi a dievčatá na to, aby boli ženami; (3) k homosexuálnym sklonom a rastúcim pokusom ospravedlňovať homo-

³ John Piper and Wayne Grudem, eds., *Recovering Biblical Manhood and Womanhood: a Response to Evangelical Feminism* (Wheaton, IL: Crossway Books, 1991).

⁴ Patria sem modely prameniace zo zanedbávania a zneužívania aj manželov, aj manželiek. Ako hovorí *Danverské vyhlásenie*, „manželovo milujúce a pokorné vedenie zvykne byť v rodinách nahrádzované panovačnosťou alebo pasivitou; manželkino múdre a ochotné podriaďovanie zvykne byť nahrádzované uzurpáciou alebo servilnosťou.“ Naším záujmom je pracovať z oboch strán na tom, čo sa má podľa Krista skutočne podobať na jeho vzťah k Cirkvi.

sexuálne zväzky (pozri otázku č. 41); (4) k vzorom nebiblického ženského vodcovstva v cirkvi, ktoré odráža a podporuje zmätok pokiaľ ide o pravý význam mužskosti a ženskosti.

Boží dar komplementárnosti mužskosti a ženskosti bol od začiatku nádherný (Gen 2:23). Je oveľa cennejšia ako si vieme predstaviť. Ale dnes je málo vážený a mizne podobne ako dažďové pralesy, ktoré síce potrebujeme, ale na ktorých nám nezáleží. Sme presvedčení, že ohľadom ľudskej sexuality je v stávke samotné tkanivo života, ktoré dal Boh pre svätosť jeho ľuďa a pre ich zachraňujúce poslanie vo svete. (Pozri „Naše dôvody“ pre *Danverské vyhlásenie* na konci tejto brožúrky.)

2. Čo myslíte pod „nebiblickým ženským vodcovstvom v Cirkvi“ (v otázke č. 1)?

Sme presvedčení, že Biblia učí, že iba muži by mali byť pastormi a staršími. To znamená, že hlavnú zodpovednosť za kresťanské vodcovstvo a vyučovanie v zbore by mali niesť muži. A tak je podľa nás nebiblické, a preto aj škodlivé, ak túto úlohu preberajú ženy. (Pozri otázku č. 13).

3. Kde v Biblii ste našli myšlienku, že iba muži by mali byť pastormi a staršími Cirkvi?

Texty, ktoré sa najotvorenejšie vzťahujú na vodcovstvo mužov v cirkvi, sú 1. Timotejovi 2:11-15; 1. Korint'anom 14:34-36; 11:2-16. Piata, šiesta a deviata kapitola knihy *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti* podáva podrobnú exegetickú podporu pre naše presvedčenie, že tieto texty dávajú trvalý súhlas k tomu, aby úloha staršieho zboru bola zverovaná zbožným mužom. Okrem toho biblické prepojenie medzi rodinou a cirkvou výrazne predpokladá, že vedúca úloha manžela v rodine prirodzene vedie k prvoradému vodcovstvu zbožných mužov v zbore.

4. Vráťme sa ešte k manželstvu. Čo myslíte (v otázke č. 1) pod „vzormi manželstva, ktoré nezobrazujú vzťah medzi Kristom a Cirkvou“?

Sme presvedčení, že Biblia učí, že Božím úmyslom je, aby vzťah medzi manželom a manželkou zobrazoval vzťah medzi Kristom a jeho Cirkvou. Manžel má byť vzorom Kristovho milujúceho a obetavého vedenia a manželka má byť vzorom radostného a slobodného podriadenia sa Cirkvi. (Pozri kapitolu trinásť v knihe *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*.)

5. Čo myslíte pod podriadením sa (v otázke č. 4)?

Podriadenie hovorí o božskom povolaní pre manželku k tomu, aby oceňovala a prijímala vedenie svojho manžela a svojim obdarovaním mu v tom pomáhala. Nie je to absolútne vzdanie sa svojej vôle. Hovoríme skôr o jej dispozícii podvoľovať sa vedeniu jej manžela a o jej náklonnosti nasledovať ho. Jej absolútnou autoritou je Kristus, nie jej manžel. Podriaďuje sa „v bázni pred Kristom“ (Ef 5:21). Kristova najvyššia autorita ohraničuje autoritu jej manžela. Nikdy by nemala svojho manžela nasledovať do hriechu. Dokonca aj vtedy, keď sa musí s Kristom po boku postaviť proti hriechnej vôli svojho manžela (napr. 1Pt 3:1, kde nemôže ustúpiť manželovej neviere), aj vtedy má mať *ducha* podriadenosti - *tendenciu* k ústupčivosti. Svojím postojom a správaním preukazuje, že len nerada odporuje jeho vôli a že túži po tom, aby opustil hriech

a konal spravodlivo. Tento jej sklon, v ktorom si manžela váži ako hlavu, môže znova splodiť harmóniu.

6. Čo máte na mysli, keď manžela nazývate „hlavou“ (v otázke č. 5)?

Biblické vodcovstvo manžela v domácnosti je manželovo božské povolanie k tomu, aby mal hlavnú zodpovednosť za kresťanské vedenie, ochranu a zaopatrenie rodiny. (Pozri otázku č. 13 o význame slova „hlavný“.)

7. Kde v Biblii ste našli myšlienku, že manželia by mali byť vodcami vo svojich domácnostiach?

Texty, v ktorých sa priamo hovorí o vedení a podriadení v manželstve, sú Efezanom 5:21-33; Kolosanom 3:18-19; 1. Petrov 3:1-7; Títovi 2:5; 1. Timotejovi 3:4, 12; Genezis 1-3. Kniha *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti* poskytuje podrobnú exegetickú podporu pre naše presvedčenie, že tieto oddiely učia o tom, že vedúca úloha zahŕňa v prvom rade vedenie a že je to zodpovednosť muža. Okrem toho, s ohľadom na tieto oddiely, vzor mužského vodcovstva, ktorý nachádzame v biblickej charakteristike rodinného života, pravdepodobne nie je obyčajným kultúrnym fenoménom, ktorý pretrval tisícročia, ale odráža Boží pôvodný zámer, aj keď poškodený hriechom.

8. Ak hovoríte, že manželka by nemala nasledovať svojho manžela do hriechu (otázka č. 5), čo potom zostane z vedúceho postavenia jej manžela? Kto povie, že daný čin jej manžela je už hriešny a tým ospravedlní to, že ho manželka odmieta nasledovať?

Netvrdíme, že život je bez nejasností. Ani nehovoríme, že vedenie pozostáva zo súborov pokynov pre manželku. Vodcovstvo nie je synonymom pre jednostranné rozhodovanie. V skutočnosti v dobrom manželstve vodcovstvo pozostáva hlavne zo zodpovednosti za vytvorenie takejto spôsobu komunikácie, ktorý si váži aj manžela aj manželku (a aj deti) ako zdroj rozmanitej múdrosti pre rodinný život. Úloha byť hlavou zahŕňa hlavnú zodpovednosť za morálne návrhy a plány, ale rozvíjanie týchto návrhov a plánov zahŕňa manželku (ktorá môže byť múdrejšia alebo bystrejšia). Nič z toho nie je anulované niektorými nejasnosťami v prípade konfliktov v hraničných situáciách.

Vodcovská štruktúra štátu, zboru a domácnosti sa nestáva bezvýznamnou napriek tomu, že samotný Kristus je absolútnou autoritou nad každou z nich. Novozmluvný príkaz, aby sme sa podriaďovali vedúcim zboru (Heb 13:17), nie je bezvýznamný, hoci vieme, že povstanú starší, ktorí budú hovoriť prevrátené veci (Sk 20:30). Namiesto toho, aby sme ich nasledovali v tom, čo robia, majú byť pokarhaní (1Tim 5:20). Príkaz podriaďovať sa svetskej vrchnosti (Rim 13:1) nestráca na význame napriek tomu, že existujú také veci ako je výhrada vo svedomí (Sk 5:29). Takisto nie je anulovaný fakt mužovho vľúdneho a jasného vedenia domácnosti len preto, že v srdci jeho manželky stojí nad ním ešte autorita Krista. V prípadoch, keď jeho vodcovstvo nemôže získať jej radostnú odpoveď, zverí sa do Božej milosti a hľadá biblickú múdrosť prostredníctvom modlitby a dobrej rady. Nikto z nás nemôže uniknúť pred (niekedy mučivými) dilemami reálneho života.

9. Nedomnievate sa, že zdôrazňovanie vedenia a podriadenosti je podnetom k epidémii zneužívania žien?

Nie. Po prvé preto, že zdôrazňujeme podobnosť Kristovi. Obetavé vedenie berie ohľad na dobro manželky a považuje ju za spoludediča milosti života (1Pt 3:7); zdôrazňujeme uvážené podriaďovanie sa, ktoré nerobí z manžela absolútne knieža (pozri otázku č. 5). Po druhé, veríme, že zneužívanie žien (aj zneužívanie mužov) má hlbšie korene v zlyhaní rodičov pri odovzdávaní pravého významu mužskosti a ženskosti svojim synom a dcéram. Chaos a frustrácia zo sexuálnej identity často prepukne do zhubného správania. Riešením tohto problému nie je minimalizácia rodových rozdielov (čo sa neskôr prejaví hroznými spôsobmi), ale vyučovanie doma a v zbere o tom, ako sa pravá mužskosť a ženskosť vyjadruje v láskyplných a vzájomne sa dopĺňujúcich rolách v manželstve.

10. Takže neveríte vo „vzájomnú podriadenosť“ - ako o tom vyučuje Pavol v Efezanom 5:21, „podriaďujte sa jedni druhým“?

Ale áno, veríme. Avšak to, „ako o tom vyučuje Pavol“, nie je to, čo sa dnes bežne vyučuje. Všetko závisí od toho, čo rozumiete pod „vzájomnou podriadenosťou“. Niektorí dávame na reciprocitu väčší dôraz, iní menší.⁵ Ale aj keď Pavol myslí na úpl-

⁵ Na Efezanom 5:21 existujú dva názory, ktoré sú v súlade s postojom reprezentovaným v tejto brožúrke. Jeden pohľad hovorí, že tento verš učí „vzájomnú podriadenosť“ všetkých kresťanov jedného voči druhému a že verše 22nn učia o špecifických prípadoch podriadenosti. Tento výklad zodpovedá celkovému etickému učeniu Písma, preto je správne povedať, že sa máme „podriaďovať jeden druhému“ v zmysle, že voči druhým konáme láskavo, ohľaduplne, nesebecky.

Avšak v rámci širšieho súhlasu, ktorý je v tejto knihe, je tu priestor aj pre iný výklad Efezanom 5:21. Konkrétne, že vôbec neučí o „vzájomnej podriadenosti“, ale skôr o tom, že my všetci by sme mali byť poddaní tým, ktorým Boh zveril autoritu nad nami - teda manželom, rodičom alebo zamestnávateľom (5:22; 6:1, 5). V tomto zmysle by Efezanom 5:21 mohlo byť parafrázované „navzájom (t.j. druhým) sa podriaďujte v bázni pred Kristom.“

Základný argument pre tento alternatívny pohľad je samotné slovo *hypotasso*. Hoci veľa ľudí tvrdilo, že toto slovo znamená „byť ohľaduplný a pozorný; konať v láske“ (voči druhým), je diskutabilné, či grécky hovoriaci človek v prvom storočí to tiež takto chápal. Pretože tento výraz vždy navodzuje vzťah *podriadenia sa autorite*. Používa sa aj inde v Novej zmluve pre podriaďovanie sa Ježiša autorite svojich rodičov (Lukáš 2:51); pre démonov, ktorí sa poddávali učeníkom (Lukáš 10:17 - tu výraz „konať v láske, byť ohľaduplný“ vôbec nesedí); pre občanov, ktorí sú poddaní vládnym predstaviteľom (Rim 13:1, 5; Titovi 3:1; 1Pt 2:13); pre všetko súcno poddané Kristovi (1Kor 15:27; Ef 1:22); pre neviditeľné duchovné mocnosti podmanené Kristom (1Pt 3:22); pre Krista podrobeného Otcovi (1Kor 15:28); pre členov zboru podriadených vodcom zboru (1Kor 16:15-16 [s 1. Klemensov 42:4]; 1Pt 5:5); pre manželky podriadené svojim manželom (Kol 3:18; Titovi 2:5; 1Pt 3:5; pozri Ef 5:22, 24); pre Cirkev podriadenú Kristovi (Ef 5:24); pre sluhov podriadených svojim pánom (Titovi 2:9; 1Pt 2:18); a pre kresťanov podriadených Bohu (Heb 12:9; Jk 4:7). Žiadny z týchto vzťahov nie je nikdy obrátený; teda manželom sa nikde nehovorí, aby boli podriadení (*hypotasso*) manželkám, vláda občanom, páni sluhom, alebo učeníci démonom atď. (V skutočnosti sa tento termín používa mimo Novú zmluvu na opísanie podriadenia sa a poslušnosti vojakov v armáde voči tým, ktorí majú vyššiu hodnosť; pozri Josephus, War 2. 566, 578; 5. 309; tiež príslovka v 1. Klemensov 37:2. Pozri tiež Henry George Liddell and Robert Scott, a *Greek-English Lexicon*, rev. Henry Stuart Jones and Roderick McKenzie, suppl. E. A. Barber, et al. [Oxford: Clarendon Press, 1968], 1897, ktorý definuje *hypotasso* [trpný rod] vo význame „byť poslušný.“) Toto slovo nie je vo svojej platnosti nikdy obojstranné; vo svojom poukaze na podriadenie sa autorite je vždy jednosmerné. Toto nie je v rozpore s oddielmi, ktoré cituje Dr. Knight, pretože v žiadnom z týchto oddielov sa osobe v postavení autority nehovorí, aby sa „podriadila“ (*hypotasso*) osobe pod touto autoritou - skôr sa používajú iné slová, aby povzbudili k láske, ohľaduplnosti a pod. Takže sa môžeme oprávnene spýtať, prečo by sme slovu *hypotasso* v Efezanom 5:21 mali prisúdiť význam, ktorý nikde inde nemá?

Preto sa zdá, že ide o nepochopenie Efezanom 5:21, keď sa z neho vyvodzuje, že ide o vzájomné podriaďovanie sa. Ešte aj v Efezanom 5:22-24 sa manželky nemajú podriaďovať každému alebo všetkým manželom, ale „svojim vlastným manželom“ - „podriadenie sa“, na ktoré myslí Pavol, nie je všeobecný druh ohľaduplnosti voči ostatným, ale špecifické podriadenie sa vyššej autorite. A nemalo by mať sloveso *hypotasso* vo verši 22 (či už implicitne alebo explicitne) rovnaký význam, aký má vo verši 21?

Dôvod, prečo je výklad o vzájomnej podriadenosti taký rozšírený spočíva v tom, že vykladači *predpokladajú*, že grécke zámeno *allelous* („jeden druhému“) musí byť úplne recipročné (teda, že musí znamenať „každý voči

nú reciprocitu (manželky sa podriaďujú manželom a manželia sa podriaďujú manželkám), to neznamená, že sa manželia a manželky majú jeden druhému podriaďovať *rovnakým spôsobom*. Kľúčom je pamätať na to, že vzťah medzi Kristom a Cirkvou je vzorom pre vzťah medzi manželom a manželkou. Sú si Kristus a Cirkev navzájom podriadené? Nie sú, ak podriadenie znamená, že Kristus sa vzdáva autority nad Cirkvou. Naopak, sú si navzájom podriadené, ak podriadenie znamená, že Kristus sa podriadil utrpeniu a smrti pre dobro Cirkvi. Ale Cirkev sa takto Kristovi nepodriaďuje. Cirkev sa Kristovi podriaďuje prijímaním Jeho autority a nasledovaním Jeho vedenia. Takže vzájomná podriadenosť neznamená podriaďovanie sa jeden druhému *rovnakým spôsobom*. Preto vzájomná podriadenosť sa nevzdáva Kristovho vodcovstva v Cirkvi a nemala by sa vzdávať ani vedenia zbožnými manželmi.

11. Ak podľa niektorých bádateľov „hlava“ v Efezanom 5:23 („muž je hlavou ženy“) znamená „zdroj“, nemalo by to úplne zmeniť váš spôsob nazerania na tento oddiel a odstrániť predstavu o manželovom vodcovstve v rodine?

Nie. Ale predtým, ako sa budeme venovať tejto hypotetickej možnosti, by sme mali povedať, že význam „zdroj“ v Efezanom 5:23 je veľmi nepravdepodobný. Odborníci si môžu prečítať rozsiahly výskum tohto slova v Prílohe č. 1 v knihe *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*. Ale laici sa v skutočnosti rozhodujú na základe toho, čo im dáva zmysel práve na tomto mieste v liste Efezanom. Verš 23 je základom alebo dôvodom pre verš 22. Kvôli tomu začína slovom *pretože*. „Ženy, podriaďte sa svojim mužom ako Pánovi, *pretože* muž je hlavou ženy...“ Ak je vedúce postavenie muža uvedené ako *základ* pre podriaďovanie sa ženy, potom najprirodzenejšie je chápať vedúce postavenie ako označenie pre druh vodcovstva.

Okrem toho má Pavol na mysli určitý obraz, keď hovorí, že manžel je hlavou manželky. Slovo *hlava* nevisí voľne vo vzduchu a nečaká, že mu bude pripísaný nejaký význam. Pavol hovorí: „pretože muž je hlavou ženy, ako je aj Kristus, Spasiteľ tela, hlavou Cirkvi“ (Ef 5:23). Pavol má v mysli, obraz tela s hlavou. Toto je veľmi dôležité, pretože to vedie k jednote „jedného tela“ manžela a manželky v nasledujúcich veršoch. Hlava spolu s príslušným telom je „jedno telo.“ A takto Pavol pokračuje vo veršoch 28-30, kde hovorí: „Tak aj muži majú milovať svoje ženy ako vlastné telá. Kto miluje svoju ženu, miluje samého seba. Ved' nikdy nikto nemal svoje telo v nenávisti, ale živí ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev, pretože sme údmi jeho tela.“ Pavol predkladá obraz Krista ako Hlavy a Cirkvi ako Jeho tela. Kristus živí a opatruje

každému“). Dr. Knight citoval niekoľko textov, kde *allelous* znamená „každý voči každému,“ ale to nie sú všetky prípady jeho použitia a určite nemusí mať len tento význam. Je veľa prípadov, keď má význam „niektorí voči iným.“ Napríklad v Zjavení 6:4 „aby sa ľudia *navzájom vraždili*“ znamená „aby *niektorí* zabíjali *iných*“ (nie „aby každý jeden človek zabil každého ďalšieho človeka,“ alebo „aby tí, ktorí boli zabití, zabili tých, ktorí ich zabili,“ čo by nedávalo zmysel); v Galat'anom 6:2 „*jedni* neste bremená *druhých*“ neznamená, že „každý si má vymeniť bremená so všetkými ostatnými,“ ale že „*tí*, ktorí sú schopní pomôcť, majú pomáhať *tým*, ktorí nevládu“; v 1. Korint'anom 11:33 „keď sa zídete jesť, čakajte *jeden na druhého*“ znamená, že „*tí*, ktorí prišli skôr, majú počkať na *tých*, ktorí meškajú“; atď. (Pozri Lukáš 2:15; 21:1; 24:32 - je veľa príkladov, kde toto slovo nie je dôsledne recipročné). Podobne v Efezanom 5:21 aj nasledujúci kontext aj význam slova *hypotasso* vyžaduje, aby *allelous* malo význam „niektorí voči iným.“ Potom by mohol byť tento verš parafrázovaný takto: „Tí, ktorí sú pod autoritou sa majú podriaďovať tým medzi vami, ktorí nad nimi majú autoritu.“

Preto podľa tejto (druhej) interpretácie sa zdá, že najlepšie bude povedať, že Pavol v Efezanom 5:21 neprikazuje „vzájomné podriaďovanie sa“, ale podriaďovanie sa príslušným autoritám.

Cirkev, pretože sme údmi Jeho tela. Podobne je manžel hlavou pre svoju manželku, takže keď ju živí a opatruje, v skutočnosti živí a opatruje samého seba ako hlava, ktorá je „jedným organizmom“ s týmto telom.

Ak hlava aj znamená „zdroj“, tak čoho zdrojom je manžel? Čo dostáva telo od hlavy? Dostáva výživu (je to uvedené vo verši 29). Dokážeme tomu rozumieť, pretože ústa sú na hlave a výživa pre telo prichádza cez ústa. Ale to nie je všetko, čo telo dostáva od hlavy. Dostáva usmernenie, pretože oči sú na hlave. A takisto dostáva ostrážitosť a ochranu, pretože na hlave sú uši.

Inými slovami, ak manžel ako hlava je jedným organizmom so svojou manželkou, ktorá je jeho telom, a ak je preto zdrojom usmernenia, obživy a ostrážitosti, potom prirodzeným záverom je, že hlava, manžel, má hlavnú zodpovednosť za vedenie, zaopatrenie a ochranu. Takže aj keď dáte *hlave* význam „zdroj“, najprirodzenejší výklad týchto veršov je, že muži - manželia sú Bohom povolaní, aby niesli hlavnú zodpovednosť za kristovské slúžiacie vodcovstvo, za ochranu a zaopatrenie v domácnosti. A manželky sú povolané, aby si ctili a prijímali vodcovstvo svojich manželov a podľa svojich darov ho pomáhali uskutočňovať.⁶

12. Nie je váš dôraz na vodcovstvo v cirkvi a vedenie v rodine v rozpore s Kristovým dôrazom v Lukáš 22:26 „kto je medzi vami najväčší, nech je ako najmenší a vodca nech je ako služobník“?

Nie. Citlivo sa usilujeme obidve tieto veci udržiavať v biblickej rovnováhe, konkrétne vodcovstvo a slúženie. Bolo by to v rozpore s Kristom, keby sme povedali, že služba ruší vodcovstvo. Ježiš neodstraňuje vodcovstvo, on ho definuje. To isté slovo, ktoré používa pre „vodcu“ v Lukáš 22:26, je použité v Hebrejom 13:17, kde sa hovorí: „Poslúchajte svojich *vodcov* a podriaďujte sa im, lebo oni bedlia nad vašimi dušami a budú sa za ne zodpovedať.“ Vodcovia majú byť služobníkmi, ktorí sa obetavo starajú o duše ľudí. Ale to ich nestavia pod úroveň vodcov, čo vidíme v slovách *poslúchať a podriaďovať sa*. Keď Ježiš na kolenách umýval svojim učeníkom nohy, nebol pre nich o nič menej vodcom v porovnaní so situáciou, keď im dával Veľké poverenie.

13. V otázke č. 2 a č. 6 ste povedali, že muž je povolaný, aby niesol „hlavnú zodpovednosť“ za vedenie v cirkvi a v rodine. Čo myslíte slovom „hlavnú“ ?

Myslíme tým to, že sú také úrovne a druhy vodcovstva, za ktoré ženy môžu a často by aj mali prevziať zodpovednosť. Je veľa druhov vyučovania, spravovania, organizovania, služby, vplyvu a iniciatív, ktorých by sa manželky mali ujímať v rodine a ženy by sa ich mali ujímať v zbere. Mužské vedenie v rodine a spravovanie zboru staršími znamená, že muži nesú zodpovednosť za celkový vzor života. Vodcovstvo nepredpisuje do detailov, že kto presne robí ktorú činnosť. Po Páde Boh volal najprv na zodpovednosť Adama (Gen 3:9). Nebolo to preto, že žena nemala žiadnu zodpovednosť za hriech, ale preto, že muž niesol hlavnú zodpovednosť za život v záhrade - vrátane hriechu.

⁶ Jeden z najpovolanejších gréckych svedkov významu slova *hlava* v Pavlových časoch opisuje hlavu na tele ako obraz vodcovskej úlohy. Filón z Alexandrie hovorí: „Rovnako ako príroda zverila suverenitu (*hegemonian*) tela hlave, keď jej udelila aj postavenie citadely ako najvhodnejšie pre jej kráľovskú hodnosť, dala je spravovanie a velenie a ustanovila ju nad celou kostrou od krku pod ňou až dole po nohy, ktorá je ako podstavec pod sochou, tak isto zverila panstvo (*to kratos*) nad zmyslami očiam“ (*De Specialibus Legibus* [*Special Laws*], III, 184).

14. Ak má manžel zaobchádzať so svojou manželkou rovnako ako Kristus s Cirkvou, znamená to, že by mal ovládať všetky detaily jej života a že ona by mala s ním preberať všetky svoje kroky?

Nie. Analógiu medzi Kristom a manželom nemôžeme preháňať. Manželia, na rozdiel od Krista, hrešia. Sú ohraničení a omylní vo svojej múdrosti. A nielen to. Na rozdiel od Krista si manžel nepripravuje nevestu len pre seba, ale aj pre niekoho iného, konkrétne pre Krista. Jednoducho nekoná presne *ako* Kristus. Koná aj pre Krista. V tomto zmysle nesmie byť pre svoju manželku Kristom, lebo inak by Krista zradil. Svoju manželku musí viesť tak, aby sa stávala závislou na Kristovi, nie na ňom. Prakticky to znamená, že v manželstve je vylúčený prepriaty malicherný dohľad a ponížujúce kontrolovanie. Aj keď manžel koná ako Kristus, musí pamätať na to, že Kristus nevedie Cirkev ako svoju dcéru, ale ako svoju manželku. Pripravuje ju na to, aby sa stala „spoludedičkou“, nie slúžkou (Rim 8:17). Akýkoľvek druh vodcovstva, ktoré v mene kristovského prístupu pestuje v manželke nezrelosť, duchovnú slabosť alebo nízke sebavedomie prostredníctvom prílišného ovládania, puntičkárskej kontroly alebo despotického nadvlády, vôbec nezodpovedá analógii v Efezanom 5. Kristus netvorí takúto manželku.

15. Nemyslíte, že tieto verše sú príkladom dočasného kompromisu v dôsledku patriarchálneho status quo, pričom hlavná línia Písma smeruje k vyrovnávaniu rozdielnych úloh medzi pohlaviami?

Uznávame, že Písmo niekedy upravuje nežiaduce vzťahy a pritom sa netvári, že je to ideálne a navždy. Napríklad Ježiš farizejom povedal: „Mojžiš vám dovolil prepustiť manželku pre tvrdosť vášho srdca, ale od začiatku to nebolo tak“ (Mt 19:8). Iný príklad nájdeme v Pavlovej úprave vzájomných súdnych sporov medzi kresťanmi: „Už to je vaša prehra, že máte medzi sebou súdne spory“ (1Kor 6:1-8). Ďalším príkladom je úprava vzťahu kresťanských otrokov voči svojim pánom, hoci Pavol túži po tom, aby každý otrok bol svojim pánom prijímaný „už nie viac ako otrok, ale viac ako otrok, ako milovaný brat“ (Filem 16).

Ale vedúcu úlohu manželov alebo zbožné vedenie zboru staršími nezaraďujeme do rovnakej kategórie ako rozvod, súdne spory alebo otroctvo. Máme pre to tri dôvody:

(1) Osobnosť muža a ženy so zodpovedajúcimi rozdielnymi rolami je zakotvená v Božom čine stvorenia (Gen 1 a 2) ešte skôr, ako sa presadilo hriešne zdeformované status quo. Je to podľa nás rovnaký argument, aký by evanjelikálni feministi použili na obranu heterosexuálneho manželstva proti (čoraz viac rozšírenému) tvrdeniu, že „nivelizačný ťah“ Biblie správne smeruje k homosexuálnym zväzkom. Povedali by „nie“, pretože nivelizačný ťah Biblie nesmeruje k zrušeniu stvoreného poriadku. Toto je aj náš základný argument.

(2) Vykupiteľský ťah Biblie nemá za cieľ zrušenie vedenia a podriadenosti, ale ich transformáciu do ich pôvodného účelu podľa stvoreného poriadku.

(3) Biblia nikde neobviňuje láskavé vedenie a v žiadnom prípade nenavádza na jeho odmietnutie. Preto nie je správne vykresľovať Bibliu ako nesmierne rovnostársku s niekoľkými patriarchálnymi textami, ktoré sú kontextovo relativizované. Protivodcovský ťah Písma jednoducho neexistuje. Zdá sa, že existuje len vtedy, keď snaha

Písma o vykúpenie vodcovstva a podriadenosti je predstavovaná ako snaha o ich podkopanie. (Pozri otázku č. 50, v ktorej je príklad tejto hermeneutickej chyby.)

16. Nie sú argumenty, ktorými sa dnes obhajuje vylúčenie žien z pastierskeho úradu, analogické argumentom, ktoré kresťania používali na obranu otrokárstva v devätnástom storočí?

Začiatok našej odpovede na tento problém nájdete v otázke č. 15. Zachovávanie manželstva nemá paralelu v udržiavaní otroctva. Existencia otroctva sa neopiera o žiadne stvoriteľské nariadenie, ale existencia manželstva sa opiera. Pavlova úprava vzťahov medzi otrokmi a pánmi nepredpokladá, že inštitúcia otroctva je dobrá. Naopak, skôr zasieva semienka pre zánik otroctva - v liste Filemonovi („už nie viac ako otrok, ale viac ako otrok, ako milovaný brat“), Efezanom 6:9 („a vy, páni, ... nevyhrážajte sa [svojim otrokom]“), Kolosanom 4:1 („páni, dávajte otrokom, čo je spravodlivé a čo si zaslúžia“) a 1. Timotejovi 6:1-2 (páni sú „bratmi“). Keď tieto semienka rovnosti naplno zarodili, samotná inštitúcia otroctva prestala byť otrokárskou.

Ale Pavlova úprava vzájomných vzťahov medzi mužmi a ženami v manželstve predpokladá, že inštitúcia manželstva je dobrá. A predpokladá nielen to, že je dobrá, ale takisto aj jej zakotvenie vo vôli Stvoriteľa od počiatku vekov (Ef 5:31-32). Okrem odvolávania sa na základy manželstva v Božej vôli už pri stvorení, Pavol ukazuje, že aj jeho pokyny pre manželstvo takisto vyplývajú z tohto stvoriteľského poriadku. Cituje Genesis 2:24 „a budú jedno telo“ a pokračuje „hovorím to vzhľadom na Krista a Cirkvev.“ Z tohto „tajomstva“ berie vzor pre vzťah medzi manželom ako hlavou (na základe analógie s Kristom) a manželkou ako jeho telom (podľa analógie s Cirkvou) a odvodzuje primeranosť manželovho vedenia a manželkinej podriadenosti. Takže Pavlove pokyny pre manželstvo sú zakotvené jednak vo stvoriteľskom poriadku a jednak v inštitúcii samotnej. Toto o otroctve neplatí. Preto aj keď niektorí otrokári v devätnástom storočí argumentovali analogicky ako my pri obhajobe odlišných rolí v manželstve, ich paralela bola povrchná a chybná.

Mary Stewart Van Leeuwenová poukazuje z 1. Timotejovi 6:1-6, podobne ako kresťanskí zástancovia otrokárstva v devätnástom storočí, že „aj keď inštitúcia otrokárstva nesiahala ku stvoreniu..., skutočnosť, že Pavol sa pri jej udržiavaní opiera o zjavenie od samotného Ježiša znamená, že každý, kto si želá zrušenie otroctva (alebo zlepšenie pracovných podmienok otrokov), odporuje nadčasovým biblickým normám pre spoločnosť.“⁷ Problematickosť tohto argumentu je v tom, že Pavol nepoužíva Ježišovo učenie na „udržiavanie“ otrokárskej inštitúcie, ale na úpravu správania kresťanských otrokov a pánov v inštitúcii, ktorá už existovala čiastočne kvôli hriechu. To, čo Ježiš zdôrazňoval, bol taký druh vnútornej slobody a lásky, ktorá je ochotná ísť míľu navyše, hoci to bola nespravodlivá požiadavka (Mt 5:41). Preto je nesprávne povedať, že Ježišove slová poskytujú oporu pre otrokárstvo rovnako, ako stvorenie poskytuje základ pre manželstvo. Ježiš nestanovil žiadny základ pre otrokárstvo, ale stvorenie dáva neochvejný základ pre manželstvo a komplementárne roly manžela a manželky v ňom.

A nakoniec, ak tým, ktorí kladú túto otázku ide o to, aby sa vyhli chybám kresťanov, ktorí bránili otrokárstvo, musíme spomenúť reálnu možnosť, že to nie sme my,

⁷ Mary Stewart Van Leeuwen, *Gender and Grace* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1990), 238.

ale dnešní evanjelikálni feministi, ktorí sa významne podobajú obrancom otrokárstva z devätnásteho storočia: Tvrdenia z Biblie sa používajú na ospravedlnenie súhlasu s veľmi silnými tlakmi súčasnej spoločnosti (vtedy v prospech otrokárstva a dnes v prospech feminizmu).

17. Keďže novozmluvné učenie o podriadenosti manželiek v manželstve sa nachádza v častiach Písma, ktoré sú známe ako „domáce pravidlá“ (Haustafeln), ktoré boli čiastočne prevzaté z kultúry prvého storočia, nemali by sme pripustiť, že to, čo nás učí Písmo, nie je odpor voči momentálnej kultúre, ale značný súlad s ňou? Preto, pokiaľ ide o vzťahy medzi mužmi a ženami, nemali by sme byť naklonení k zmene našej praxe namiesto neústupného trvania na dočasnom vzore vzťahov, ktorý sa uplatňoval v prvom storočí?

Toto je sofistikovanejšia verzia otázok, ktoré už zazneli v otázke č. 15 a č. 16. Pripojíme niekoľko užitočných poznámok. Predovšetkým je na vysvetlenie potrebné povedať, že „domáce pravidlá“ sa nachádzajú v Efezanom 5:22-6:9, Kolosanom 3:18-4:1 a menej výrazne v 1. Petrov 2:13-17. Obsahujú inštrukcie pre dvojice členov domácnosti: manželky-manželia, deti-rodíčia a otroci-páni.

Prvá ťažkosť spojená s týmto tvrdením je v tom, že obdobné „domáce pravidlá“ v okolitom svete sa nie veľmi podobajú tomu, čo máme v Novej zmluve. Vôbec to nie je tak, že by Pavol jednoducho prevzal či už ich obsah alebo formu zo svojej kultúry. Jeho forma aj obsah sa veľmi odlišujú od známych mimobiblických nálezov.⁸

Druhý problém, ktorý prináša tento argument, sa týka toho, že maximalizuje to, čo je vedľajšie (to málo, čo má Pavlovo vyučovanie spoločné s okolitým svetom) a minimalizuje to, čo je úplne zásadné (radikálne kresťanská povaha a základ toho, čo Pavol učí v „domácich pravidlách“ ohľadom manželstva). V otázkach č. 15 a č. 16 sme videli, že Pavol je výrazne nevšimavý voči veciam, ktoré sú povrchné podobné s okolitou kultúrou. Svoje učenie zakladá na postavení Krista ako hlavy vo vzťahu k Cirkvi, čo vidí ako „tajomstvo“ zjavené v Genezis 2:24 a teda v samotnom stvorení.

Keď tvrdíme, že Pavol sa opiera o to, že jeho pokyny sú zakotvené v samotnom poriadku stvorenia a v Kristovom diele, aby ospravedlnil akceptovanie dočasných javov vo svojej kultúre, nemyslíme si, že je to ocenenie Pavlovej integrity alebo inšpirácie Písma. Je oveľa pravdepodobnejšie, že teologická hĺbka a božská apoštolská inšpirácia ho viedla nielen k tomu, že veľmi selektívne siahal po tom, čo bolo z okolitého sveta, ale tiež k tomu, že svoje etické príkazy potvrdzoval pomocou stvorenia iba vtedy, ak mali trvalú platnosť. Takže veríme, že existuje dobrý dôvod pre potvrdenie trvalej platnosti Pavlovho vzoru pre manželstvo: Nech manžel, ako hlava rodiny, miluje a vedie tak, ako Kristus Cirkev a nech manželka uznáva toto milujúce vedenie tak, ako Cirkev uznáva Krista.

⁸ Najčastejšie citovanou prácou o tejto otázke v angličtine je dizertačná práca J. E. Crouch, *The Origin and Intention of the Colossian Haustafel*, F.R.L.A.N.T., (Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1972), 109. V tejto práci sa nachádzajú príklady zdanlivo podobných textov preložené do angličtiny.

18. Ale čo urobíme s tým, že Ježiš jednal so ženami tak oslobodzujúco? Nerozmetal naše hierarchické tradície a neotvoril ženám cestu, aby mali prístup ku všetkým pozíciám v službe?

Veríme, že Ježišova služba mala revolučné dôsledky na to, ako sa k sebe navzájom správajú hriešni muži a ženy. „A či túto Abrahámovu dcéru, ktorú satan osemnásť rokov držal spútanú, nebolo treba vyslobodiť?“ (Lk 13:16). Všetko, čo Ježiš učil a hovoril, bolo útokom na pýchu, s ktorou sa muži a ženy navzájom znevažovali. Všetko, čo učil a robil, bolo volaním k pokore a láske, ktoré vodcovstvo očisťujú od sebavyvyšovania a podriadenosť zbavujú servilnosti. Mužský žiadostivý pohľad priradil k cudzoložstvu a pohrozil mu peklom (Mt 5:28-29). Odsúdil vrtošivú nespokojnosť mužov so ženami ako dôvod pre rozvod (Mt 19:8). Volal nás k zodpovednosti za každé nedbanlivé slovo, ktoré vyslovíme (Mt 12:36). Prikazoval, aby sme s druhými zaobchádzali tak, ako chceme, aby sa zaobchádzalo s nami (Mt 7:12). Bezohľadným najvyšším kňazom povedal, že „prostitutky vás predchádzajú do Božieho kráľovstva“ (Mt 21:31). Bol obklopený ženami, učil ženy a boli to ženy, ktoré priniesli svedectvo o Jeho vzkriesení. Proti každému sociálnemu zvyku, ktorý znevažuje alebo zneužíva mužov alebo ženy, môžu byť použité Ježišove slová: „A vy prečo prestupujete Božie prikázanie pre svoju tradíciu?“ (Mt 15:3).

Ale kde Ježiš niečo hovorí alebo robí ako kritiku stvoreného poriadku, podľa ktorého muži nesú hlavnú zodpovednosť za vedenie, ochranu a zachovávanie? Nikde a v ničom nespochybňuje tento dobrý poriadok. Nedá sa jednoducho povedať, že nakoľko ženy posluhovali Ježišovi, učili sa pri ňom a potom bežali povedať učeníkom, že Ježiš vstal z hrobu, že to musí znamenať, že Ježiš sa stavia proti láskyplnému vedúcemu postaveniu manželov alebo proti spravovaniu cirkvi výhradne zbožnými mužmi. Nebudeme tvrdiť, že len preto, že si Ježiš vybral dvanásť mužov, aby boli jeho autoritatívnymi apoštolmi, uprednostnil vedúce postavenie výhradne mužov v cirkvi. Ale tento argument by mal aspoň takú váhu ako tvrdenie, že čokoľvek iné, čo Ježiš robil, znamená, že bol proti tomu, aby všetci muži boli staršími, alebo že bol proti vedúcemu postaveniu manželov. Snaha ukázať, že Ježišova služba je súčasťou hlavného biblického ťahu proti rodovo podmieneným úlohám/rolám môže byť udržateľná iba za predpokladu (namiesto dokladu), že mu išlo o anulovanie vodcovstva a podriadenia namiesto ich očisteného obnovenia. Avšak je zrejmé, že Ježiš radikálne očistil vodcovstvo od pýchy, od strachu a od sebavyvyšovania a že takisto radikálne vyzdvihol ženy ako osoby, ktoré sú po Bohu hodné najvyššej úcty.

19. Nepoukazuje významná úloha žien v Pavlovej službe na to, že jeho učenie neznamená, že ženy by mali byť vylúčené zo služby?

Áno, je to tak. Ale nejde o to, že by ženy mali byť vylúčené zo služby. Nemali by byť. Existujú stovky služieb prístupných pre mužov a ženy. Musíme byť opatrní v tom, ako kladieme svoju otázku. Inak bude pravda zahmlená už od začiatku.

Teda teraz sa pýtame, či niektoré zo žien, ktoré slúžili spolu s Pavlom, nevykonávali aj také úlohy, ktoré nie sú v súlade s výhradne mužskou zodpovednosťou za vedenie zborov. My sme presvedčení, že odpoveď je „nie“. Tom Schreiner sa touto záležitosťou obsírnejšie zaoberal v jedenástej kapitole knihy *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*. Teraz to ilustrujme na dvoch významných ženách, ktoré sa podieľali na Pavlovej službe.

Pavol povedal, že Evodia a Syntyche „sa so mnou borili za evanjelium aj s Klementom a ostatnými mojimi spolupracovníkmi“ (Flp 4:2-3). To je nádherné ocenenie pre Evodiu a Syntyche za ich službu s Pavlom. Ale nemáme žiadne presvedčivé podklady pre tvrdenie, že povaha tejto služby nerešpektovala obmedzenia, ktoré sú podľa nás uvedené v 1. Timotejovi 2:12. Je to len niečia *domnienka*, ktorá slúži na spochybnenie týchto obmedzení. Pavol by isto povedal, že jeho spolupracovníkmi, keď u nich pôsobil, boli „diakoni“ zmieňovaní vo Filipanom 1:1 spolu s „dozorcami/biskupmi“. Ale ak je to tak, potom niekto môže byť Pavlovým „spolupracovníkom“ bez toho, aby mal autoritu nad mužmi. (Na základe 1. Timotejovi 3:2 a 5:17 sa domnievame, že to, čo odlišuje starších od diakonov, je zodpovednosť za vyučovanie a spravovanie/vedenie, ktorá spočívala na starších, nie na diakonoch.)

Féba je oceňovaná ako „služobníčka“ alebo „diakonka“ zboru v Kenchreách, „veď ona pomáhala mnohým [alebo ‘bola veľkou pomocou’ - ‘patrónkou’] mnohým, i mne samému“ (Rim 16:1-2). Niektorí sa snažili tvrdiť, že koreň gréckeho slova „pomoc“ znamená „vodca.“⁹ To je nepravdepodobné, lebo je ťažké si predstaviť, čo by Pavol myslel tým, že Féba bola jeho vodcom. Myslel však na to, že bola vplyvnou patrónkou, ktorá poskytla prístrešie jemu a jeho skupine, alebo že využívala svoj vplyv v komunite v prospech evanjelia a aj Pavla. Bola významnou osobou a v službe mala dôležitú úlohu. Ale odvodzovať z toho čokoľvek, čo protirečí nášmu porozumeniu 1. Timotejovi 2:12, znamená, že tu niekto musí *predpokladať* jej autoritu nad mužmi, hoci tu sa o ničom takom nehovorí.

20. Ale Priscilla vyučovala Apolla, či nie (Sk 18:2)? A dokonca je spomenutá skôr ako jej manžel Akvila. Nepoukazuje to snád' na to, že prax ranej cirkvi nevylučovala ženy z učiteľského úradu cirkvi?

Horlivo prisviďčame, že Priscilla bola Pavlovou spolupracovníčkou v Kristovi (Rim 16:3)! Ona a jej manžel boli vplyvnými osobami v korintskom zbore (1Kor 16:19) a takisto v Efeze. Veľa žien v našich zboroch môžeme dnes považovať za podobných Priscille. Naše porozumenie Písmu nikdy nehovorí, že keď manžel s manželkou navštívia neveriaceho človeka (alebo dezorientovaného veriaceho - alebo kohokoľvek iného), že manželka musí mlčať. Ľahko si dokážeme predstaviť dynamiku takého rozhovoru, v ktorom Priscilla prispieva k vysvetleniu a ilustrácii krstu v meno Ježiš a práci Svätého Ducha.

Naše porozumenie toho, čo v takejto situácii zodpovedá mužom a ženám, nie je zjednodušený alebo umelý zoznam pravidiel toho, čo môže povedať a urobiť muž a čo žena. Je to skôr volanie po jemnej a citlivej ochrane osobnej dynamiky, ktorá oceňuje Akvilovo vedenie bez znevažovania Priscillinej múdrosti a rozhl'adu. V tomto texte sa nenachádza nič, čo by sa nedalo vysvetliť týmto prístupom. Netvrdíme, že poznáme atmosféru, v ktorej prebiehala vzájomná interakcia medzi Priscillou, Akvilom a Apollom. Tvrdíme iba toľko, že feministická rekonštrukcia ich vzťahů nie je o nič viac oprávnená než naša. Právo Priscilly zastávať autoritatívny učiteľský úrad nemôže byť postavené na udalosti, o ktorej toho vieme tak málo. Je to iba dohad, že poradie ich mien naznačuje Priscilline vodcovstvo. Lukáš možno len chcel prejaviť

⁹ Grécke slovo *prostatís* neznamena „vodca“ ale „pomocník“, „patrón, mecenáš“. V Biblii sa vyskytuje len na tomto mieste.

väčšiu úctu žene tým, že najprv uviedol jej meno (1Pt 3:7), alebo mal iný, nám neznámy dôvod. Výrok, že Priscilla je ukázkou autoritatívneho vyučovania ženami v Novej zmluve, je ďalším riskantným a neodôvodneným záverom, ktorý evanjelikálni feministi znova a znova robia a potom ho nazývajú hlavným biblickým ťahom proti rodovo podmienenej rozdielnosti úloh. Ale veľké množstvo neplatných záverov nevytvára hlavný ťah/líniu.

21. Hovoríte, že za určitých okolností je úplne v poriadku ak ženy vyučujú mužov?

Keď Pavol v 1. Timotejovi 2:12 hovorí: „Žene však nedovoľujem učiť, ani vládnuť nad mužom, ale nech si počína v tichosti“, nerozumieme mu tak, že vyslovuje absolútny zákaz vyučovať kedykoľvek. Pavol usmerňuje staršie ženy „nech učia, čo je dobré. Aby viedli mladšie ženy“ (1Tím 2:3-4) a chváli vyučovanie, ktoré sa od Euniky a Loidy dostalo ich synovi a vnukovi Timotejovi (2Tím 1:5; 3:14). Príslovia vychvaľujú ideálnu manželku, pretože „ústa otvára v múdrosti a na jazyku má láskavé poučenie“ (Prís 31:26). Pavol súhlasí s tým, keď ženy prorokujú v zbore (1Kor 11:5) a hovorí, že muži sa „poučia“ z prorockva (1Kor 14:31) a že členovia (podľa všetkého muži a ženy) by sa mali navzájom „so všetkou múdrosťou učiť a napomínať“ (Kol 3:16). A potom je tu, pravdaže, Priscilla a Akvila, ktorí korigujú Apolla (Sk 18:26).

Je svojvoľné myslieť si, že v 1. Timotejovi 2:12 mal Pavol na mysli každú možnú formu vyučovania. Vyučovanie a učenie sú také široké pojmy, že *je nemožné*, aby v *nejakom zmysle* ženy neučili mužov a aby sa muži neučili od žien. Ved' príroda vyučuje (1Kor 11:14), figovník vyučuje (Mat 24:32), utrpenie vyučuje (Heb 5:8) a ľudské správanie vyučuje (1Kor 4:6; 1Pt 3:1).

Ak Pavol nemal na mysli každú predstaviteľnú formu vyučovania a učenia sa, tak na čo myslel? Spolu s faktom, že predmetná situácia sa týka spoločenstva zboru, ktorý sa zhromaždil k modlitbe a vyučovaniu (1Tím 2:8-10; 3:15), je najlepším vysvetlením to, že „vyučovanie“ je spojené s „vládou nad mužmi.“ Podľa nás je pre ženu neprimerané, ak vyučuje mužov v takej situácii alebo takým spôsobom, ktorý znevažuje hlavnú zodpovednosť mužov za vyučovanie a vedenie. Túto hlavnú zodpovednosť majú niesť pastori a starší. Preto si myslíme, že Božou vôľou je, aby zodpovednosť za tento úrad niesli iba muži.

22. Nemôže dať kazateľ žene splnomocnenie na vyučovanie Písma v zbore a popri jej vyučovaní sám naďalej dohliadať na zbor?

Je správne, ak všetci vyučujúci služobníci v zbore majú súhlas predstaviteľov a pastierov (=starších) zboru. Avšak bolo by chybou vedenia zboru, keby z titulu svojej autority schválili, aby *de facto* žena pôsobila v zbore ako vyučujúci starší, hoci bez označenia „starší“. Inými slovami, existujú dve kritériá, ktoré je potrebné splniť, ak vyučovanie ženou má byť biblicky odobrené. Prvým je súhlas duchovných pastierov zboru (=starších). Druhým je vyhýbanie sa takému kontextu a spôsobu vyučovania, ktoré robí zo ženy *de facto* duchovného pastiera skupiny mužov, alebo vyhýbanie sa takému druhu vyučovania, ktoré svojou samotnou podstatou vyvoláva silný a energický tlak na svedomie mužov na základe božskej autority.

23. Ako sa môžete zastávať prorokovania žien v zbore a zároveň nebyť zástancom toho, aby ženy boli pastormi a staršími? Nie je proroctvo v samotnom jadre týchto rolí?

Nie je. Úloha pastora/staršieho spočíva primárne v spravovaní/riadení a vyučovaní (1Tim 5:17). V zozname kvalifikačných predpokladov pre starších sa dar proroctva nespomína, ale spomína sa schopnosť učiť (1Tim 3:2). V Efezanom 4:11 sú proroci odlišení od pastierov učiteľov. A hoci sa muži učia aj z proroctiev žien, Pavol rozlišuje medzi darom proroctva a darom vyučovania (Rim 12:6-7; 1Kor 12:28). Nikde nie je ženám zakázané prorokovať. Pavol len nastavuje pravidlá, podľa ktorých prorokujú, aby nedošlo ku poškodeniu princípu duchovného vodcovstva mužov (1Kor 11:5-10).

Na bohoslužbách ranej cirkvi nebolo proroctvo tým druhom autoritatívneho a neomylného zjavenia, ktoré spájame so zapísanými proroctvami Starej zmluvy.¹⁰ Bola to správa podaná ľudskými slovami, založená na spontánnom osobnom zjavení od Ducha Svätého (1Kor 14:30) za účelom vzdelania, povzbudenia, útechy, presvedčania a usmernenia (1Kor 14:3; 24-25; Sk 21:4; 16:6-10). Nebola nevyhnutne uchránená pred rôznymi ľudskými chybami, a preto potrebovala rozsudzovanie (1Tes 5:19-20; 1Kor 14:29) na základe apoštolského (biblického) učenia (1Kor 14:36-38; 2Tes 2:1-3). Proroctvo v ranej cirkvi nezodpovedalo dnešnej kázni alebo formálnemu výkladu Písma. Aj muži aj ženy sa mohli postaviť a predložiť ostatným to, o čom verili, že im Boh položil na myseľ pre dobro zboru. Overovanie tohto slova a pravidelná služba vyučovania bola zodpovednosťou starších-učiteľov. Túto rolu starších-učiteľov Pavol prisudzuje výhradne len mužom.¹¹

24. Teda hovoríte, že akceptujete slobodu žien verejne prorokovať ako je to opísané v Skutkoch 2:17, 1. Korint'anom 11:5 a v Skutkoch 21:9?

Áno.¹²

25. Keďže v 1. Korint'anom 14:34 sa hovorí „ženy nech v cirkevnom zhromaždení mlčia“, váš postoj nevyzerá byť naozaj veľmi biblický, lebo v skutočnosti umožňujete ženám veľa hovoriť. Ako vysvetľujete tento priamočiary zákaz ženám, aby hovorili?

Dôvod, pre ktorý veríme, že Pavol nemá na mysli, aby ženy boli v zhromaždení *absolútne* ticho, je ten, že v 1. Korint'anom 11:5 dovoľuje ženám, aby sa v zbore modlili a prorokovali: „Každá žena, ktorá sa *modlí* alebo *prorokuje* s nezahalenou hlavou,

¹⁰ Niektorí prispievatelia do knihy *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti* nezastávajú tento pohľad na novozmluvné proroctvo. Povedali by, že novozmluvný dar proroctva už dnes nepokračuje, pretože bol súčasťou jedinečného zjavujúceho momentu v dejinách a spočíval na slovách, ktoré mali neomylnú Božiu autoritu. Povedali by, že ženy mohli v tomto zmysle prorokovať, ale nie vyučovať, keďže pri prorokovaní je autorita zreteľne spojená so slovami a nie s osobou a výkladom, ako sa to deje pri vyučovaní.

¹¹ Toto chápanie proroctva v Novej zmluve rozvinul a obhajuje Wayne Grudem v knihe *The Gift of Prophecy in the New Testament and Today* (Wheaton, IL: Crossway Books, 1988); Roy Clements, *Word and Spirit: The Bible and the Gift of Prophecy* (Leicester: U.C.C.F. Booklets, 1986); Graham Houston, *Prophecy: a Gift for Today?* (Downers Grove and Leicester: InterVarsity Press, 1989); D. A. Carson, *Showing the Spirit* (Grand Rapids, MI: Baker, 1987). Tento pohľad na novozmluvné proroctvo zastávajú aj autori tejto brožúrky, ale niektorí ďalší prispievatelia do knihy *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti* zastávajú odlišný názor.

¹² Pozri poznámku pod čiarou č.9.

zneuct'uje svoju hlavu.“ Ale niekto sa môže opýtať: „Prečo ste sa rozhodli, že 1. Korint'anom 11:5 bude korekciou pre 1. Korint'anom 14:34 a nie naopak?“

Na začiatku našej odpovede si všimnime, že aj v 1. Korint'anom 14:35 aj v 1. Korint'anom 11:6 ide Pavlovi o to, čo ženy „zneuct'uje“ alebo „haní“ (slovo *aichron* v oboch veršoch a len na tomto mieste v 1. Korint'anom). Nejde o to, či ženy sú schopné, inteligentné, múdre alebo vzdelané. Otázkou je, v akom vzťahu sú k mužom v zbere. V 1. Korint'anom 14:34 Pavol hovorí o *podriadenosti* a v 1. Korint'anom 11:3 hovorí o mužovi ako o *hlave*. Preto v jadre problému, či nejaký prístup neznevažuje rolu mužov ako vodcov zboru, je otázka slušnosti resp. hanebnosti. Ak by *každé* hovorenie bolo v tomto zmysle neslušné, potom by Pavol nemohol prehliadať modlitby a prorokovanie žien, tak ako to robí v 1. Korint'anom 11:5, kde skutočne ide o otázku slušnosti. Ale v 1. Korint'anom 11:5-16 Pavol ukazuje, že tu nejde o to, či sa ženy verejne modlia a prorokujú, ale o to, *ako* to robia. Prejavujú svojim oblečením a spôsobmi pri modlitbách a prorokovaní to, že akceptujú vodcovstvo mužov, ktorí sú povolani viesť zbor?

Podobne sa pozeráme na kontext 1. Korint'anom 14:33-36, kde nachádzame podobné stopy po takom *type* hovorenia, o ktorom si Pavol myslí, že je pre ženy nenáležitý. Znova si všimame, že nejde o schopnosť alebo o múdrosť žien hovoriť inteligentne, ale o vzťah žien k mužom (*hypotassesthoson* - „nech sú podriadené“). Dochádzalo k takému spôsobu interakcie, o ktorom si Pavol myslel, že sa spreneveruje voči úlohe mužov byť hlavnými vodcami zboru. Šiesta kapitola knihy *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti* podrobnejšie zdôvodňuje, že nevhodná interakcia má čo do činenia s overovaním prorociet, o ktorom hovorí v 1. Korint'anom 14:29. Ženy tu hrali takú úlohu, o ktorej si Pavol myslel, že je nenáležitá. V tomto prípade mali mlčať.¹³ Inými slovami, Pavol nevolá po absolútnom mlčaní žien, ale po takom prístupe, ktorý dáva rôznymi spôsobmi najavo ich radostné akceptovanie vedenia mužmi, ktorých Boh povolal, aby boli strážcami a pastiermi stáda.

26. Neodstraňuje Pavlov výrok, že „nie je ... ani muž a žena, lebo všetci ste jedno v Kristu Ježišovi“ (Galat'anom 3:28) pohlavie ako základ pre odlišné roly v Cirkvi?

Nie. Väčšina evanjelikálov doposiaľ súhlasí s tým, že tento verš nedáva oprávnenie pre homosexualitu. Inými slovami, väčšina z nás netlačí Pavlovo „ani muž ani žena“ mimo hranice toho, čo, ako vieme, Pavol schvaľuje v iných oddieloch. Napríklad z Rimanom 1:24-32 vieme, že Pavol si nemyslí, že stvorený poriadok týkajúci sa odlišných rolí mužov a žien má byť zrušený výrokom v Galat'anom 3:28.

Kontext Galat'anom 3:28 hovorí úplne jasne, v akom zmysle sú muži a ženy jedno v Kristovi: sú rovnako ospravedlnení z viery (v.24), rovnako oslobodení z pút zákoníctva (v.25), sú rovnako Božími deťmi (v.26), rovnako obliekli Krista (v.27), sú rovnako v Kristovi (v.29) a sú rovnakými dedičmi sľubov daných Abrahámovi (v.29).

Toto posledné požehnanie je zvlášť významné, konkrétne rovnosť v tom, že sú spoludedičmi sľubov spolu s mužmi. V 1. Petrovom 3:1-7 je požehnanie spoludedičstva „milosti života“ spojené s napomenutím žien, aby sa podriad'ovali svojim manže-

¹³ Pozri tiež Wayne Grudem, “Prophecy, Yes, but Teaching, No: Paul’s Consistent Affirmation of Women’s Participation without Governing Authority,” *Journal of the Evangelical Theological Society* 30:1 (March 1987): 11-23.

lom (v.1) a s napomenutím manželom, aby zaobchádzali so svojimi manželkami „s úctou, pretože sú to krehké vázy.“ Inými slovami, Peter nevidí žiadny konflikt medzi princípom „ani muž ani žena“, ktorý sa týka nášho dedičstva a princípom podriadenia sa, ktorý sa týka našich rolí. Galat’anom 3:28 neruší rodovo podmienené roly ustanovené Bohom a vykúpené Kristom.

27. Ako vysvetlíte jasnú Božiu podporu pre tie ženy v Starej zmluve, ktoré mali prorockú alebo vodcovskú úlohu?

Po prvé, máme na pamäti, že Boh neprejavuje žiadnu antipatiu voči tomu, aby ženám zjavoval svoju vôľu. Ani ich nevyhlasuje za nespoľahlivých poslov. Diferenciácia rolí medzi mužmi a ženami v službe nepochádza z neschopnosti žien prijímať alebo odovzdávať pravdu, ale z primárnej zodpovednosti mužov za vedenie a vyučovanie podľa Božieho poriadku. Konkrétne prípady žien, ktoré prorokovali a viedli, tento poriadok nespochybňujú. Skôr v každom prípade poukazujú na to, že ženy vykonávali pre nich nezvyčajnú službu takým spôsobom, ktorý si ctil normálne vodcovstvo mužov, alebo sú obžalobou zlyhania mužov pri vedení.

Napríklad prorokyňa Miriam zamerala svoje poslanstvo - pokiaľ to môžeme takto povedať - na izraelské ženy (Ex 15:20). Debora, prorokyňa, sudkyňa a matka v Izraeli (Sdc 4:4; 5:7), spolu s Jael (Sdc 5:24-27), bola žijúcou obžalobou slabosti Baraka a ďalších mužov v Izraeli, ktorí mali byť odvážnejšími vodcami (Sdc 4:9). (Obdobie sudcov je zvlášť vratkým základom pre vybudovanie predstavy Božieho ideálu vodcovstva. Vo vtedajších časoch sa Boh nezdráhal privodiť také situácie, ktoré nezodpovedali Jeho zjavenej vôli, len aby dosiahol nejaký múdry zámer [pozri Sdc 14:4].)

Podobne Chulda zjavne používala svoj prorocký dar nie pri verejnej službe kázania, ale pri súkromnej porade (2Krl’ 22:14-20). A Anna, prorokyňa z úvodu novozmluvného príbehu, svoje dni napĺňala pôstom a modlitbami v chráme (Lk 2:36-37).

Takisto musíme pamätať na to, že Bohom poskytnutá moc alebo zjavenie určitej osobe nie je pevným znakom, že táto osoba je pre nás ideálnym príkladom nasledovania v každom ohľade. Toto je zrejmé napríklad z faktu, že niektorí z Bohom požehnaných ľudí v Starej zmluve, boli polygamisti (napr. Abrahám a Dávid). A ani dar proctva nie je zárukou, že ten človek poslúcha a že Boh za ním stojí. Ťažké slová v Matúš 7:22, 1. Korint’anom 13:2 a 1. Samuelova 19:23-24 ukazujú, že je to tak. Okrem toho v prípade každej ženy, ktorú sme spomenuli vyššie, ide o príklad charizmatického vynorenia sa na scéne a nie o ustanovenie do bežného starozmluvného kňazského úradu, ktorý bol zodpovednosťou mužov.

28. Myslíte si, že ženy sú naivnejšie než muži?

V 1. Timotejovi 2:14 čítame: „A nie Adam bol zvedený, ale žena sa dala zviest’ a dopustila sa hriechu.“ Toto jej jeden z Pavlových dôvodov, pre ktoré nedovoľuje ženám „učiť alebo panovať nad mužom.“ Historicky sa to zvyčajne chápalo tak, že ženy sú ľahkovernejšie alebo ľahšie oklamateľné než muži, a preto sú menej vhodné na to, aby mali vieroučný dohľad nad zborom.

Tento výklad môže byť správny (pozri otázku č. 29). Nás však zaujíma iné porozumenie Pavlovmu argumentu. Myslíme si, že hlavným Satanovým terčom nebola Evina typická ľahkovernosť (aj keby to o nej naozaj platilo), ale skôr vodcovstvo Adama ako toho, koho Boh ustanovil, aby bol zodpovedný za život v záhrade. Nuan-

sa Satanovho prístupu je v tom, že vedel, že stvorený poriadok Boh ustanovil pre dobro rodiny, a preto sa mu zámerne vzoprel tým, že odignoroval muža a svoje záležitosti začal preberať so ženou. Satan ju postavil do pozície hovorca, vodcu a obhajcu. V tej chvíli aj muž aj žena prišli o svoju nevinnosť a dali sa viesť takým vzťahom, ktorý sa až do dnešného dňa prejavuje deštruktívne.

Ak je toto chápanie správne, potom Pavol v 1. Timotejovi 2:14 myslel na toto: „A nie Adam bol zvedený (t.j. zvodca neprišiel k Adamovi a Adam s ním nemal priamu potýčku), ale žena sa dala zviest' a dopustila sa hriechu (t.j. ona bola tou, ktorá sa venovala zvodcovi a ktorú táto priama interakcia doviedla ku klamstvu a hriechu).“ V tomto prípade nejde o to, že muž je neoklamateľný, alebo že žena je ľahšie oklamateľná; ide o to, že ak je zavrhnutý Boží poriadok vodcovstva, prináša to skazu a krach. Aj muži a aj ženy sú náchylnejší k chybe a hriechu, keď opustia Bohom daný poriadok.

29. Ale vyzerá to tak, ako keby Pavol naozaj považoval Evu za náchylnejšiu k zvodu než Adama. Nerobí to z Pavla trestuhodného šovinistu?

Nie. Ak sa niekto pýta, či ženy sú slabšie ako muži, či sú bystrejšie ako muži, alebo či sa dajú skôr vystrašiť ako muži alebo niečo podobné, asi najlepšou odpoveďou je toto: v niečom sú slabšie ženy, v niečom muži; v niečom sú bystrejšie ženy a v niečom muži; v určitých situáciách sú ženy vyľakanejšie a v iných zase muži. Je nebezpečné čisto negatívne hodnotiť takzvané slabosti, ktoré má každý z nás. Pre všetky „slabosti“, ktoré sa typicky spájajú s mužmi, Boh dal ženám ich silné stránky. A pre všetky „slabosti“, ktoré sa typicky spájajú so ženami, Boh dal mužom ich silné stránky.

Aj keby 1. Timotejovi 2:14 znamenalo, že za určitých okolností sú ženy typicky náchylnejšie k oklamaniu, nehovorí to nič o rovnosti alebo hodnote mužskosti a ženskosti. Vyvyšovanie jedného pohlavia nad druhé je hlúposť. Muži a ženy, tak ako nás Boh stvoril, sa odlišujú v stovkách vecí. Byť stvoreným rovnako na Boží obraz znamená prinajmenšom toto: Ak sa takzvané slabé a silné stránky mužskosti spíšu pekne pod seba do dvoch stĺpcov a potom sčítajú, výsledok bude rovnaký ako v prípade súčtu silných a slabých stránok ženskosti. A keď tieto dva zoznamy položíme nad seba uvidíme, že je to Bohom nastavené tak, aby sa navzájom vynikajúco dopĺňali.

30. Ak ženám nie je dovolené pravidelne a oficiálne vyučovať mužov, prečo je im dovolené vyučovať deti, ktoré sú oveľa viac ovplyvniteľné a bezbranné?

Táto otázka vychádza z niečoho, čo nie je naším presvedčením. Ako sme už povedali v otázke č. 21, svoj pohľad nebudujeme na predpoklade, že Biblia určuje ženám ich rolu kvôli vieroučnej alebo morálnej nedostatčnosti. Odlišnosť úloh pre mužov a ženy v službe nie je zakotvená v žiadnej údajnej neschopnosti, ale v Božom stvorení poriadku pre mužov a ženy. Nakoľko vzťah malých chlapcov k ženám učiteľkám je iný ako vzťah mužov k ženám, dynamika vodcovstva ustanovená Bohom nie je narušená. (Táto dynamika by však bola narušená, keby naše personálne obsadenie a vyučovanie komunikovalo, že vyučovanie Biblie je práca len pre ženy a že to nie je hlavná zodpovednosť otcov a zbožných mužov v zbere.)

31. Nepreviňujete sa selektívne doslovným prístupom k biblickým výrokom, keď hovoríte, že niektoré príkazy v textoch sú trvale platné a iné, napríklad „nezapletajte si vlasy“ alebo „zahaľujte si hlavu“ nie sú absolútne, ale iba kultúrne podmienené?

Celý život a jazyk je kultúrne podmienený. Spolu s ostatnými vykladačmi zdieľame výzvu po správnej aplikácii biblického učenia v dnešnej veľmi odlišnej kultúre. Pri dokazovaní trvalej platnosti príkazov sa z ich kontextu snažíme ukázať, že majú korene v povahe Boha, v evanjeliu alebo v stvorení podľa Božieho ustanovenia. Snažili sme sa skúmať tieto veci tak ako sú predstavené v celom Písme. Ak však chceme ukázať, že konkrétne formy niektorých príkazov sú obmedzené na jednu typickú situáciu alebo kultúru, (1) hľadáme k tomu záchytné body v kontexte; (2) navzájom porovnávame ďalšie časti Písma, ktoré sa venujú rovnakému predmetu, aby sme videli, či máme do činenia s obmedzenou aplikáciou alebo s trvalou požiadavkou; (3) snažíme sa ukázať, že kultúrna špecifickosť príkazov nie je zakotvená ani v Božej prirodzenosti, ani v evanjeliu ani vo stvorenom poriadku.

V kontexte Pavlovho a Petrovho vyučovania o tom, aké sú vzťahy medzi mužmi a ženami v cirkvi a v rodine, sa nenachádzajú len inštrukcie ohľadom podriadenosti a vodcovstva, ale aj pokyny pokiaľ ide o ženské skrášľovanie. Tu sú príslušné verše s naším doslovným prekladom:

Podobne ženy sa majú skrášľovať vhodným odevom so skromnosťou a rozvahou, nie prepletanými účesmi, zlatom, perlami alebo drahými šatami, ale ako sa patrí na ženy, ktoré prejavujú zbožnosť skrze dobré skutky (1Tim 2:9-10).

Vaša ozdoba nech nie je vonkajšia v zapletaných vlasoch a navešanom zlate alebo v naobliekaných šatách, ale skrytý človek srdca v neporušiteľnej (ozdobe) mierneho a tichého ducha, ktorý je vzácny pred Bohom (1Pt 3:3-5).

Bolo by chybou povedať, že tieto príkazy už dnes nemajú žiadnu váhu. Jedno je jasné - trvalé učenie, ktoré obsahujú, hovorí, že úsilie pri skrášľovaní má byť *sústredené* radšej na „dobré skutky“ a na „skrytú osobu“ než na vonkajšie oblečenie, vlasy a šperky. Takisto sa tu nenachádza žiadny dôvod pre zrušenie varovania pred výstrednosťou alebo pre zrušenie všeobecného príkazu, aby ženy boli skromné a uvážlivé. Jedinou otázkou zostáva, či nosenie účesov, zlata a perál je už v samej svojej podstate hriešne – či už vtedy alebo dnes.

V kontexte sa nachádza jeden jasný náznak, že o toto tu nešlo. Peter hovorí: „Vaša ozdoba nech nie je vonkajšia ...v naobliekaných šatách.“ Gréčtina nehovorí o „skvelých“ šatách (ako niektoré preklady, napríklad ekumenický: *honosné šaty*), ale len o „naobliekaných šatách.“ Teraz vieme, že Peter neodmieta používanie šiat. Odmieta zneužívanie obliekania. Potom sa dá povedať, že to isté platí aj o zlate a zapletaní vlasov. Nejde mu o to, aby varoval pred niečím, čo je principiálne zlé, ale varuje pred jeho nenáležitým používaním, keď sa to stáva prostriedkom sebavyzdvihovania alebo svetáckeho zmýšľania. Dodajme k tomu, že príkazy týkajúce sa vodcovstva a podriadenosti sú zakotvené v stvorenom poriadku (v 1Tim 2:13-14), kým konkrétne formy skromnosti nie sú. To je dôvod, prečo sa považujeme za nevinných, keď nás obviňujú zo selektívne doslovného prístupu k biblickým výrokom.

32. Ale neargumentuje Pavol pri zakrývaní hláv žien na bohoslužbách odvoľávaním sa na stvorený poriadok v 1. Korint'anom 11:13-15? Prečo zakrývanie hlavy dnes nie je záväzné, ale učenie o podriadenosti a vodcovstve je?

Kľúčovou otázkou je, či Pavol hovorí, že stvorenie predpisuje zakrývanie hlavy, alebo či stvorenie predpisuje, aby sa používali kultúrne primerané vyjadrenia mužskosti a ženskosti, čo v tomto prípade bolo práve zahaľovanie hlavy u žien. Myslíme si, že sa jedná o druhý prípad. Kľúčové verše sú: „Posúďte sami medzi sebou: Sluší sa, aby sa žena modlila k Bohu s nezahalenou hlavou? Vari vás neučí sama príroda, že mužovi je na potupu, keď má dlhé vlasy, no žene, keď má dlhé vlasy, je to na slávu? Lebo dlhé vlasy dostala miesto závoja“ (1Kor 11:13-15).

Ako nás príroda učí o tom, že dlhé vlasy sú pre muža na potupu a že žena ich má namiesto závoja ako prikrývku hlavy? Príroda neobdarila ženy väčším množstvom vlasov ako mužov. V skutočnosti, keď sa príroda drží svojho nastavenia, muži majú viac vlasov ako ženy, lebo pokrývajú nielen ich hlavu, ale aj ich tvár. Preto musí existovať iný spôsob, ktorým nás príroda o tejto záležitosti vyučuje! Veríme, že v tejto pedagogike spoločne pôsobí príroda a zvyklosti. Na jednej strane *zvyklosť* predpisuje, aká úprava vlasov je vo všeobecnosti mužská alebo ženská. Na druhej strane *príroda* určuje, že muži sa hanbia ak nosia znaky ženskosti. Silu tohto pôsobenia by sme mohli okúsiť, keby sme sa mužov v našom zbore spýtali: „Vari vás neučí sama príroda, aby ste do zboru nechodili oblečení v ženských šatách?“ Vyučovanie prírody je *prírodzený* sklon mužov a žien k pocitu hanby, keď opustia kultúrne zaužívané symboly mužskosti alebo ženskosti. Príroda neučí, aké symboly by to mali byť.

Keď Pavol hovorí, že žena „dostala dlhé vlasy miesto závoja“ (v.15), myslí tým na to, že príroda dala žene vlasy a sklon k dodržiavaniu prevládajúcich zvyklostí, ktorými prejavuje svoju ženskosť, čo v tomto prípade znamená aj to, že si ponechá dlhé vlasy a upraví si ich ako pokrývku hlavy. Takže Pavol v tomto oddiele poukazuje na to, že vzťahy medzi mužskosťou a ženskosťou, ktoré sú zakotvené v stvorenom poriadku (1Kor 11:7-9), by mali mať primerané kultúrne vyjadrenie aj na bohoslužbách. Príroda to učí tým, že mužom aj ženám dala hlboké a odlišné sklony k používaniu mužských a ženských symbolov.

33. Ako môže byť konzistentné to, keď ženám neumožníme byť staršími zborov a potom ich vyšleme ako misionárky, kde robia to, čo doma nemajú dovolené?

S úžasom obdivujeme vieru, lásku, odvahu a oddanosť, ktoré viedli tisícky slobodných aj vydatých žien do misií. Príbeh, ktorý vyrozprávala Ruth Tuckerová v knihe: *Strážcovia Veľkého poslania: Príbeh žien v modernej misii*¹⁴, je úžasný. Modlíme sa, aby to inšpirovalo ďalšie tisícky žien – a mužov! – aby sa oddali veľkému dielu svetovej evanjelizácie.

Je toto naša nekonzistentnosť? Je naozaj pravda to, že posielame ženy ako misionárky, aby robili to, „čo nemajú dovolené“ doma? Ak je to tak, potom je tu pozoruhodný fakt, že drvivá väčšina žien, ktoré sa v priebehu storočí stali misionárkami, tiež podporovala zodpovednosť mužov vo vodcovstve tak, ako to robíme my (Tuckerová,

¹⁴ Ruth Tucker, *Guardians of the Great Commission: a History of Women in Modern Missions* (Grand Rapids: Zondervan, 1988).

38). A muži, ktorí najenergickejšie získavali a obhajovali ženy v misii, robili tak nie preto, že nesúhlasili s naším pohľadom na mužskosť a ženskosť, ale preto, že videli bezhraničné množstvo práce v evanjelizácii – práce, ktorú ženy robia lepšie ako muži.

Napríklad Hudson Taylor videl, že keď čínsky katechéta pracoval so „sestrou - misionárkou“ namiesto s mužom - misionárom z Európy, „prešla na neho celá práca vyučovania, kázania a reprezentovania misie pred okolím; považovali ho za vedúceho misie a mohol konať nezávisle.“¹⁵ Znova a znova sa potvrdzoval paradox, že sila misionárov je v „slabosti.“ Mary Slesorová v úžasnom obraze tejto sily tvrdí, že ona si mohla dovoliť ísť sama aj do neprebádanej časti Afriky, pretože „ako žena bola menej ohrozovaná kmeňovými vodcami ako muž, a vďaka tomu to bolo pre ňu bezpečnejšie.“¹⁶

Dalším príkladom je A. J. Gordon, bostonský pastor, misionár, štátnik a zakladateľ Gordon-Conwell Theological Seminary (v 1889). Výrazne podporoval ženy v misii, apelujúc zvlášť na prorokujúce dcéry zo Skutkov 2:17. Ale pri všetkom svojom nadšení pre čo najširšie zapojenie žien do misie, zastával pohľad na 1. Timotejovi 2:12 podobný nášmu:

Pripusťme, že zákaz sa týka verejného vyučovania. Čo to znamená? Vyučovanie a spravovanie sú zvláštnymi funkciami presbytera. Henry Alford považuje učiteľa a pastiera, ktorí sú menovaní v daroch Cirkvi (Ef 4:11), za totožných; a pastier sa všeobecne považuje za totožného s biskupom. V Novej zmluve sa nenachádza príklad ženy, ktorá by viedla zbor ako biskup alebo učiteľ. Absencia takého príkladu by nás mala viesť k tomu, aby sme sa vyhýbali ordinácii ženy za pastiera kresťanského zboru. Ale ak toto obmedzenie ustanovil Pán, sme presvedčení, že to nie je na základe jej menšieho práva na výsady milosti, ale kvôli prekážkam, ktoré obsahuje samotná povaha tejto služby.¹⁷

Uznávame, že aplikácia Pavlových pokynov v zabehnutom zbore oproti vznikajúcemu zboru nie je jednoznačná. Uznávame, že pri rozlišovaní medzi službou podľa vzoru Priscilly a oficiálnym vyučovaním podľa 1. Timotejovi 2:12 existujú nejasnosti. Vieme si predstaviť, že o biblickú a kultúrnu vernosť zápasíme podobne ako Hudson Taylor v liste slečne Fauldingovej v roku 1868:

Neviem, kedy sa budem môcť vrátiť, a preto cirkevné záležitosti nemôžu na mňa čakať. Nemôžete zastávať pozíciu kazateľa de jure, ale v otázkach prijímania ľudí do zboru alebo ich vylúčovania musíte pomáhať (Wang) Lae-djunovi ako sa len dá. Hovorte s kandidátmi súkromne, zúčastňujte sa stretnutí zboru a prostredníctvom iných môžete navrhovať otázky, ktoré je potrebné položiť tým, ktorí sa rozhodli pre krst. Po stretnutí môžete o nich súkromne hovoriť s Lae-djunom, koho by podľa vás mohol prijať do zboru na budúcom stretnutí. Takto

¹⁵ *Ibid.*, 47.

¹⁶ *Ibid.*, 83.

¹⁷ J. Gordon, „The Ministry of Women,” *Gordon-Conwell Monograph* 61 (South Hamilton MA: Gordon-Conwell Theological Seminary, n.d.), 10. Pôvodne publikované v *Missionary Review of the World* 8, no. 12 (new series) (December, 1894): 910-921.

získa potrebnú pomoc a nestane sa nič, čo by niekto mohol považovať za nepatričné.¹⁸

Neželáme si, aby veľká úloha svetovej evanjelizácie bola brzdená škriepkami o tom, ktoré zo stoviek úloh by mohli zodpovedať úlohe pastiera/staršieho a nie sú vhodné pre ženu. Pre nás je zrejmé, že ženy sú spolupracovníčky v evanjeliu a mali by pracovať bok po boku s mužmi (Flp 4:3; Rim 16:3, 12). Pre dokončenie Veľkého poslania v dnešnej dobe sme ochotní riskovať aj neideálne priradenie úloh.

Dúfame, že nevysielame ani mužov, ani ženy do misie s tým, aby tam robili to, čo doma nemajú dovolené. Nevysielame ženy, aby sa stali kazateľmi alebo staršími zborov. Drvivá väčšina žien, ktoré sú evanjelistami a zakladajú zbory, o to vôbec neusiluje. Nemyslíme si, že ženy majú zakázané hovoriť príbeh evanjelia a získavať mužov a ženy pre Krista. Nemyslíme si, že Boh zakazuje ženám pracovať medzi miliónmi stratených žien vo svete, keď táto núdza bola podľa Ruth Tuckerovej „hlavným ospravedlnením pre vznik Ženského misijného hnutia.“¹⁹ Dokonca aj keď žena zastáva limitovanejší postoj ako je náš, skutočnosť, že dve tretiny svetovej populácie, ktorá je stratená, tvoria ženy a deti, znamená, že pre evanjelizáciu a vyučovanie je viacej príležitostí, než môžu byť kedy využité.

Netúžime sa stať strážnymi psami služby žien. Našou túžbou je spojiť ruky s celým Božím ľudom a Božím spôsobom „hovoriť medzi národmi o jeho sláve“ (Žalm 96:3).

34. Odopierate ženám právo používať dary, ktoré im dal Boh? Nevyplýva z Božieho poskytovania duchovných darov to, že Boh podporuje ich používanie pre vzdelávanie zboru?

To, že niekto má duchovný dar ho ešte neoprávňuje k tomu, aby ho používal podľa svojej ľubovôle. John White má pravdu, keď hovorí: „Niektorí ľudia veria, že je nemožné, aby moc Ducha Svätého mala v živote jednotlivca nesväté dôsledky. Ale môže mať.“²⁰ Duch Svätý duchovné dary nie len udeľuje, Duch Svätý ich aj usmerňuje. Je to zrejmé z 1. Korint'anom, kde je ľudom s darom jazykov povedané, aby ho verejne nepoužívali, ak nie je prítomný nikto s darom výkladu. A prorokom je povedané, aby prestali s prorokovaním, keď má zjavenie niekto ďalší (1Kor 14:28-30). Neupierame ženám právo používať dary, ktoré im dal Boh. Ak Boh dal dary vyučovania, spravovania alebo evanjelizácie, Boh chce, aby sa tieto dary používali, a ocení ak sa používajú podľa návodu, ktorý je v Písme.

35. Ak Boh naozaj povolal ženu k tomu, aby bola pastorom, ako potom môžete povedať, že by ním nemala byť?

Nie sme presvedčení, že Boh ozaj povoláva ženy, aby boli pastormi. Nehovoríme to preto, že nevieme pochopiť niečiu osobnú skúsenosť, ale preto, že veríme, že osobná skúsenosť musí byť vždy preverená verejným meradlom Božieho slova, Biblie. Ak Biblia učí, že Božou vôľou len pre mužov je, aby niesli hlavnú zodpovednosť

¹⁸ Dr. and Mrs. Howard Taylor, *Hudson Taylor and the China Inland Mission: The Growth of a Work of God* (London: The Religious Tract Society, 1940), 397-398.

¹⁹ Tucker, 117.

²⁰ John White, *When the Spirit Comes with Power* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1988), 128.

za duchovné vyučovanie a spravovanie, potom v dôsledku toho Biblia tiež učí, že Boh nepovolal ženy za pastierov. Cirkev od najranejších čias vedela, že len osobné vedomie povolania u nejakej osoby nie je dostatočným kritériom pre rozpoznanie Božieho povolania. Určite existuje božské vyslanie vyvolených služobníkov (Rim 10:15); ale takisto existuje božské varovanie pre tých, ktorí si myslia, že boli povolani, ale neboli: „Ja som ich predsa neposlal ani nepoveril“ (Jer 23:32).

To, čo je pravdepodobne považované za božské povolanie do pastierskeho úradu u niektorých vážnych kresťaniek, je naozaj povolanie do služby, ale nie do pastierskeho úradu. Veľmi často božské nutkanie k službe prichádza na kresťanov bez toho, aby im Duch Svätý presne popísal celú cestu. V takom prípade by sme nemali pozerat' len na svoje dary, ale aj na učenie Písma, ktoré hovorí o tom, čo je vhodné pre mužov a ženy.

36. Aký je význam autority, keď o nej hovoríte vo vzťahu k rodine a k cirkvi?

Toto je zásadná otázka, pretože Nová zmluva ukazuje, že základné vzťahy života do seba zapadajú z hľadiska autority a ochotného rešpektovania. Napríklad vzťah medzi rodičmi a deťmi funguje na základe práva rodičov vyžadovať poslušnosť (Ef 6:1-2). Vláda krajiny má autoritu vydávať zákony, ktoré upravujú správanie občanov (Rim 13:1-7; Tít 3:1; 1Pt 2:13-17). Väčšina spoločenských inštitúcií má štruktúry, ktoré niektorým členom dávajú právo usmerňovať konanie ostatných. Hneď nám príde na myseľ armáda a biznis (Mt 8:9; 1Pt 3:18-20). Cirkev, popri tom ako je tvorená kňazstvom veriacich, je v Novej zmluve spravovaná služobníkmi-vodcami, ktorých sú ľudia povolani nasledovať (1Tes 5:12; Heb 13:7, 17; 1Tim 3:5; 5:17). V manželstve je manželka povolaná podriaďovať sa obetavému vodcovstvu svojho manžela (Ef 5:22-23; Kol 3:18-19; 1Pt 3:1-7). Nakoniec, zdrojom každej autority je Božia autorita, ktorá je absolútna.

Len čo sa pokúšame túto autoritu zadefinovať, hneď sa stáva zrejším, že jej forma sa mení od jedného vzťahu k druhému. Všeobecne by sme mohli autoritu definovať ako *právo* (Mt 8:9), *moc* (Mk 1:27; 1Kor 7:37) a *zodpovednosť* (2Kor 10:8; 13:10) *určovať druhým smer*. Toto dokonale platí o Bohu vo všetkých jeho vzťahoch. Ale úplne inak sa vzťahuje na odlišné ľudské vzťahy.

Napríklad s ohľadom na *moc* riadiť druhých má štát zverený meč (Rim 13:4); rodičia majú k dispozícii prút (Prís 13:24); firma môže prepustiť zamestnanca (Lk 16:2); starší môžu spolu so zborom vylúčiť člena (Mt 18:17; 1Kor 5:1-8). Podobne sa v každom vzťahu líši rozsah *práva* riadiť druhých. Napríklad rodičia majú právo venovať sa priamo aj najmenším detailom pri svojich deťoch, keď ich učia správne držať vidličku a rovno sedieť. Ale vláda a zbor nemá také rozsiahle práva.

Pre kresťanov je *právo a moc* v úzadí a dominuje *zodpovednosť*. „Ježiš ich zavolať k sebe a povedal: ‘Viete, že vládcovia panujú nad národmi a mocnári ich utláčajú. Medzi vami to tak nebude! Ale kto sa chce stať medzi vami veľkým, bude vašim sluhom’” (Mt 20:25-26). Autorita sa stáva bremenom, ktoré je potrebné niesť, a nie právom, na ktoré si nárokuje. Pôsobiť pre blaho druhých je svätou povinnosťou. Vylúčenie člena zo zboru je bolestivým a až posledným riešením. Diet'a je po výprasku objaté láskou. Zamestnávateľia preukazujú súcitiť. Ale nič z toho nie je zrušením auto-

rít, len ich premena na milujúcu zodpovednosť, ktorá sa usiluje predbehnúť právo a moc.

Transformácia autority je najdôkladnejšia v manželstve. Z tohto dôvodu radšej hovoríme o autorite z hľadiska vodcovstva a postavenia hlavy. Biblia nedáva manželom oprávnenie použiť fyzickú silu na to, aby primáli manželky k poslušnosti. Keď Efezanom 5:25-27 ukazuje Krista, ktorý svoju nevestu vedie k svätosti, ukazuje ho, ako pre ňu sám trpí, a nie, že ona trpí kvôli nemu. Manželova autorita je Bohom dané bremeno, ktoré má niest' v pokore. Nie je to prirodzené právo, ktorým sa bude pyšne predvádzať.

Prinajmenšom tri veci bránia manželovi v tom, aby svoju autoritu (vodcovstvo) používal na ospravedlňovanie násilia: (1) jedinečná spojitosť a jednota naznačená vo výraze *jedno telo* – „nikto nikdy nemal svoje telo v nenávisti, ale živí ho a opatruje“ (Ef 5:29-31); (2) zvláštny rešpekt prikázaný v 1. Petrovom 3:7 ako voči spoludedičkám milosti života; (3) snaha pestovať spoločnú zrelosť v Kristovi, nie detinskú závislosť.

Teda autorita vo všeobecnosti je právo, moc a zodpovednosť viesť a usmerňovať druhých. Ale forma a vzájomná vyváženosť týchto prvkov sa v rôznych vzťahoch života bude líšiť podľa toho, ako to učí Písmo.

37. Ak zbor uplatňuje kongregačnú formu zborovej správy, pri ktorej má po Kristovi a Písme najvyššiu autoritu členské zhromaždenie a nie starší, malo by byť ženám dovolené, aby hlasovali?

Áno. Skutky 15:22 hovoria: „Vtedy apoštolí a starší spolu s celou cirkvou rozhodli, že spomedzi seba vyberú mužov a pošlú ich do Antiochie.“ Toto vyzerá ako biblické vyjadrenie kňazstva všetkých veriacich (1Pt 2:9; Zj 1:6; 5:10; pozri Mt 18:17). Dôvod, pre ktorý si myslíme, že to nie je v rozpore s 1. Timotejovi 2:12, je ten, že autorita zboru nie je to isté ako autorita jednotlivcov, ktorí zbor tvoria. Ak povieme, že členské zhromaždenie má autoritu, nemyslíme tým, že každý muž a každá žena má túto autoritu. Preto pri spoločných zborových rozhodovaniach na pohlaví, ako súčasti individuálnej osobnosti, nezáleží.

38. V Rimanom 16:7 Pavol napísal: „Pozdravte Andronika a Júnia, mojich krajanov a spoluväzňov, ktorí sú známi medzi apoštolmi a už predou mnou uverili v Krista.“ Nie je Júnia ženou? A nebola apoštolom? A neznamená to, že apoštol bol ochotný uznať, že v ranej cirkvi môže aj žena zastávať veľmi autoritatívnu pozíciu nad mužmi?

Preberme si tieto tri otázky postupne jednu po druhej.

1. Bola Június ženou? Nevieme. Dôkazy nie sú preukázateľné. Kompletne sme preskúmali všetky grécke písomnosti od Homéra (9. stor. pred Kristom) až do piateho storočia po Kristovi, ktoré sú teraz dostupné v elektronickej forme v aplikácii *The-saurus Linguae Graecae*²¹, ktorá obsahuje 2889 autorov a 8 203 prác. Vyhľadávali sme všetky tvary slova *Iounia* – takže sme sa mohli dostať ku všetkým možným prípadom. (Nehľadali sme výskyt slova *Iouniou* - prvej deklinácie genitívu mužského rodu, ktorá by morfológicky síce mohla pochádzať z mužského *Iounias*, pretože sa nijakým spô-

²¹ *The-saurus Linguae Graecae* (Pilot CD ROM #C, University of California at Irvine, 1987).

sobom nedá určiť, či je alebo nie je odvodené z mužského mena *Iounios*. Takže všetky tieto genitívne tvary by nijako neprispeli k určeniu mužského rodu mena *Iounias*.)

Výsledok nášho počítačového bádania bol takýto: Okrem jedného prípadu v Rimanom 16:7 sme našli tri ďalšie.

(1) Plutarchos (približne 50 – 120 po Kr.) vo svojom diele *Život Marka Bruta* písal o napätí medzi Brutom a Cassiom: „... hoci boli rodinne prepojení, Cassius sa oženil s Júniou, Brutovou sestrou (*Iounia gar adelphē Broutou sunoikei Kassios*).“²²

(2) Epifanius (315-403 po Kr.), biskup v Salamíne na Cypre, napísal *Zoznam žiakov*, v ktorom je tento riadok: „Iounias, ktorého zmieňuje Pavol, sa stal biskupom v Apamei v Sýrii.“²³ v gréčtine je výraz „ktorého“ vzťahové zámenou (*hou*) mužského rodu a ukazuje, že Epifanius považoval Iounia za muža.

(3) Ján Chryzostom (347-407 po Kr.) v kázni na text Rimanom 16:7 vo vzťahu k Junias povedal: „Och! Aká veľká je oddanosť tejto ženy, že by dokonca bola hodná niest' označenie apoštol!“²⁴

Z týchto troch použití tohto mena sa môžeme dozvedieť, že Junias sa používalo ako ženské meno v časoch vzniku Novej zmluvy (Plutarchos). Cirkevní otcovia boli v otázke, či Pavol takto použil meno Junias, očividne rozdelení. Epifanius predpokladá, že je to mužský tvar, Chryzostom, že je to ženský tvar. Epifaniovu tvrdeniu môžeme snáď dať väčšiu váhu, keďže sa to javí tak, že o Junias mal viacej konkrétnych informácií (že sa stal biskupom v Apamei), zatiaľ čo Chryzostom neposkytuje nič viac než čo mohol odvodiť priamo z Rimanom 16:7.²⁵

Hádam významnejší výskyt, ako sú vyššie uvedené, sa nachádza v latinskej citácii od Origena (zomrel 252 po Kr.), v najranejšom dodnes zachovanom komentári k listu Rimanom: Hovorí, že Pavol spomína „Andronika, Júnia a Heródióna a všetkých nazýva svojimi krajanmi a spoluväzňami (*Andronicus, et Junias, et Herodion, quos omnes et cognatos suos, et concaptivos appellat*).“²⁶ Tu je meno Junias v latinčine v nominatíve mužského rodu, čo naznačuje - ak je tento staroveký preklad spoľahlivý - že Origenes (ktorý bol jedným z najschopnejších učencov antického sveta), pokladal Júnia za muža. Táto citácia spolu s citáciou od Epifania dodáva tomuto pohľadu na význame.

Mužské mená zakončené na *-as* nie sú výnimkou ani v Novej zmluve: Andrej (*Andreas*, Mt 10:2), Eliáš (*Elias*, Mt 11:14), Izaiáš (*Esaias*, J 1:23), Zachariáš (Lk 1:5). A. T. Robertson ukazuje, že veľa mien zakončených na *-as* je skráteným tvarom pôvodne mužských mien.²⁷ Najzreteľnejším príkladom v Novej zmluve je Sílas (Sk 15:22) odvodený od Silvanus (1Tes 1:1; 1Pt 5:12).

Takže z tvaru mena sa v žiadnom prípade nedá nič dogmaticky odvodiť. Môže to byť ženský tvar, alebo mužský. Určite nikto nemôže vyhlasovať, že Júnia bolo bežné ženské meno v grécky hovoriacom svete, keďže z celej antickej gréckej literatúry sú

²² Plutarch's *Lives of Illustrious Men*, trans. John Dryden, vol. 3 (New York: John Wurtele Lovell, n.d.), 359.

²³ *Index disciplulorum*, 125.19-20.

²⁴ John Chrysostom, *Homilies on the Epistle of St. Paul the Apostle to the Romans*, xxxi. 7, in a *Select Library of the Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church*, ed. Philip Schaff (Grand Rapids: Eerdmans, 1956), first series, vol. 11, 555.

²⁵ Jednako sme ale zaskočení skutočnosťou, že blízko kontextu, v ktorom je citovaný Junias, Epifanius označuje aj Priscilu ako muža, ktorý sa spomína v Rimanom 16:3, hoci z Novej zmluvy vieme, že to bola žena.

²⁶ Origenov komentár k Rimanom, zachovaný v Latinskom preklade od Rufinia (okolo 345-410 po Kr.), v J. P. Migne, *Patrologia Graeca*, vol. 14, col. 1289.

²⁷ A. T. Robertson, *Grammar of the Greek New Testament* (New York: Hodder and Stoughton, 1914), 171-173.

známe len tri príklady. Okrem toho, skutočnosť, že Andronikus a Június, podobne ako Priska a Akvila (Rim 16:3) sú uvedené ako dvojice, nepotvrďuje, že je to manžel a manželka, pretože v Rimanom 16:12 sú pozdravované ako dvojica dve ženy: „Pozdravujte Tryfainu a Tryfózu, ktoré namáhavo pracujú pre Pána.“ Adronikus a Június mohli byť oslovení ako dvaja muži, keďže Tryfaina a Tryfóza sú oslovené ako dve ženy.

2. Bol Június apoštolom? Je možné, že áno, ale nie je to isté. „Známi medzi apoštolmi“ môže gramaticky znamenať, že apoštolmi mali o Andronikovi a Júniovi vysokú mienku. Oni sami by pri tom neboli apoštolmi. Ale je to nepravdepodobné, pretože sám Pavol je apoštol a neodkazoval by na nich v tretej osobe. Na druhej strane, keďže Andronikus a Június sa stali kresťanmi pred Pavlom, môže to byť tak, že ich dlhotrvajúca služba (siahajúca ešte pred Pavla) je presne to, čo mal Pavol na mysli, keď hovorí „známi medzi apoštolmi.“ Mohli byť dobre známi medzi apoštolmi ešte pred Pavlovým obrátením. Ani tu si nemôžeme byť istí.

3. Zastával Június výraznú autoritatívnu pozíciu v ranej cirkvi? Pravdepodobne nie. Slovo *apoštol* je v Novej zmluve použité pre Kristových služobníkov na rôznych úrovniach. Zjavenie 21:14 zmieňuje „dvanásť mien Baránkových apoštolov“ (pozri Mt 19:28; Sk 1:15-26). Dvanásť mali unikátnu úlohu v nesení svedectva o vzkriesenom Ježišovi. Pavol seba započítava do privilegovanej skupiny, keď trvá na tom, že videl vzkrieseného Krista a bol ním povoláný (Ga 1:1, 12; 1Kor 9:1-2). K tomuto jedinečnému vnútornému kruhu apoštolov mali veľmi blízko Pavlovi misiónárski partneri – Barnabáš (Sk 14:14), Silvanus a Timotej (1Tes 2:6), rovnako ako Jakub, Pánov brat (Ga 1:19) a možno aj ďalší (1Kor 15:7).

Nakoniec, slovo *apoštol* je používané v širšom význame ako „posol,“ napríklad pri Epafroditovi vo Filipanom 2:25 a pri niekoľkých „apoštoloch cirkvi“ v 2. Korint’anom 8:23. Preto ak Andronikus a Június boli apoštolmi, patрили zrejme k tejto tretej skupine, ktorá slúžila nejakou formou putujúcej služby. Ak Júnia je žena, patrí zrejme do rovnakej kategórie ako Priscilla, ktorá ako sa zdá, spolu so svojim manželom prinajmenšom aspoň trochu cestovala s apoštolom Pavlom (Sk 18:18). Bola to významná služba, ale nie nevyhnutne v kategórii autoritatívneho správcu zborov, akým bol Pavol (2 Kor 10:8; 13:10).

39. Vyzerá to tak, že Pavol zakladá hlavnú zodpovednosť muža za vedenie a vyučovanie na skutočnosti, že muž bol stvorený prvý, pred ženou (2. Timotejovi 2:13). Ako môže toto byť dostatočným argumentom, keď zvieraťá boli stvorené pred mužom, ale nemajú hlavnú zodpovednosť za to, aby ho viedli?

Kontextovým základom pre tento argument v knihe Genezis je predpoklad, ktorý sa ťahne celou knihou, že „prvorodený“ v ľudskej rodine má zvláštne právo a zodpovednosť za vodcovstvo v rodine. Keď Židia zverili zvláštnu zodpovednosť „prvorodenému,“ nikdy im neprišlo na myseľ, že by táto zodpovednosť bola anulovaná v prípade, keď otec získal dobytok skôr, ako mal synov. Inými slovami, keď to Mojžiš napísal, vedel, že prví čitatelia nehodia do jedného vreca zvieraťá spolu s ľuďmi ako rovnocenných uchádzačov o zodpovednosť „prvorodeného.“ Ani my by sme to nemali robiť.

Keď už je otázka ohľadom priority zvierat odsunutá bokom, evanjelikálni feministi sa musia vyrovnat' s otázkou, prečo sa Boh rozhodol stvoriť muža a ženu postupne po sebe. Nestačí povedať, že „postupnosť *nemusí* znamenať prioritu vo vodcovstve.“ Otázka stojí takto: „Čo *táto* postupnosť znamená?“ Prečo ich Boh nestvoril súčasne z rovnakého prachu? V kontexte všetkých textových ukazovateľov zhromaždených Rayom Ortlundom ml. v jeho kapitole o Genezis 1-3 v knihe *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti* si myslíme, že najprirodzenejším záverom vyplývajúcim z Božieho rozhodnutia priviesť Adama na scénu pred Evou je, že Adam je povolaný k tomu, aby niesol zodpovednosť za vedenie. Tento fakt je potvrdený Novou zmluvou, keď Pavol používa skutočnosť, že „Adam bol totiž stvorený ako prvý, potom Eva“ (1Tim 2:13) k vyvodu záveru o mužskom vodcovstve v cirkvi.

40. Nie je pravdou, že dôvodom, pre ktorý Pavol nedovoľuje ženám vyučovať, bolo to, že ženy v prvom storočí neboli vzdelané? Ale tento dôvod už dnes neplatí. Keďže ženy sú dnes tak dobre vzdelané ako muži, nemali by sme dovoliť aj mužom aj ženám, aby boli pastormi?

Táto námietka nezodpovedá údajom v biblickom texte, prinajmenšom z troch dôvodov: Po prvé, Pavol nepoužíva nedostatok vzdelania ako dôvod pre tvrdenie, že ženy nemôžu „učiť alebo vládnuť nad mužom“ (1Tim 2:12), ale odvoláva sa na stvorenie (1Tim 2:13-14). Je riskantné stavať argumentáciu na dôvode, ktorý Pavol neuvádza a nie na dôvode, ktorý spomína.

Po druhé, pre vedenie zboru v novozmluvnej cirkvi sa nevyžadovala formálna príprava zo znalosti Písma – dokonca niekoľko apoštolov nemalo formálnu biblickú prípravu (Sk 4:13), pričom základná gramotnosť, a teda schopnosť čítať a študovať Písmo bola prístupná rovnako mužom ako aj ženám (všimnite si Sk 18:26; Rim 16:1; 1Tim 2:11; Tít 2:3-4). Papyrussy hovoria o „gramotnosti, ktorá bola rozšírená“ medzi grécky hovoriacimi ženami v Egypte. A v rímskej spoločnosti „bolo veľa žien vzdelaných a duchaplných.“²⁸

Po tretie, ak nejaká žena v novozmluvnej cirkvi bola dobre vzdelaná, tak to bola Priscilla, a predsa Pavol napísal v 1. Timotejovi 2:12 pokyn do Efezu (1Tim 1:3), domovského zboru Priscilly a Akvily. Na začiatku roku 50 po Kr. Pavol pobudol v dome Priscilly a Akvily v Korinte osemnásť mesiacov (Sk 18:2, 11), potom v roku 51 po Kr. odišli s Pavlom do Efezu (Sk 18:18-19, 21). Dokonca aj dovtedy Priscilla dost' dobre poznala Písmo, aby mohla poučiť Apolla (Sk 18:26). Potom sa ďalšie tri roky pravdepodobne učila od samotného Pavla, keď zostal v Efeze, aby vyučoval „celú Božiu vôľu“ (Sk 20:27, pozri v. 31; takisto 1Kor 16:19). A bezpochyby aj veľa iných žien v Efeze nasledovalo jej príklad a učilo sa od Pavla. Akvila a Priscilla neskôr odišli do Ríma (Rim 16:3), okolo 58 po Kr., ale zrejme sa vrátili, pretože na konci Pavlovho života (2Tim 4:19) okolo roku 67 po Kr. boli znova v Efeze. Preto je pravdepodobné, že v Efeze už boli v roku 65 po Kr., teda v čase, keď Pavol písal Prvý list Timotejovi (prenasledovanie kresťanov v Ríme začalo v roku 64 po Kr.). A predsa ani dobre vzdelanej Priscille, ani iným dobre vzdelaným ženám v Efeze nebolo dovolené vyučovať mužov na verejných zhromaždeniach: v liste do Efezu Pavol povedal: „Žene však

²⁸ N. Hammond and H. Scullard, eds., *Oxford Classical Dictionary*, 2nd ed. (Oxford: Clarendon Press, 1970), 139.

nedovoľujem učiť, ani vládnuť nad mužom“ (1Tim 2:12). Dôvodom nebol nedostatok vzdelania, ale Boží poriadok stvorenia.

41. Prečo v diskusii o odlišných úlohách mužov a žien v rodine a v zbere spomínate homosexualitu (v otázke č. 1)? Väčšina evanjelikálnych feministov nesúhlasí s homosexuálnymi praktikami rovnako ako vy.

Otvorili sme tému homosexuality, pretože sme presvedčení, že feministická minimalizácia sexuálnej diferenciacie rolí prispieva k zmätku v sexuálnej identite tým, že zvlášť v druhej a tretej generácii podporuje nárast homosexuality v spoločnosti. Niektorí evanjelikáli, ktorí kedysi neschvaľovali homosexualitu, boli vlastnými feministickými argumentmi privedení k schvaľovaniu homosexuálnych zväzkov. Napríklad Gerald Sheppard, profesor starozmluvnej literatúry na Emmanuel College na Torontskej univerzite bol vychovávaný v konzervatívnej evanjelikálnej tradícii a navštevoval evanjelikálny teologický seminár. V posledných rokoch obhajoval ordináciu žien pre duchovenské povolanie. Povedal aj toto: „Čo sa týka oveľa kontroverznejšej záležitosti, prítomnosť gayov a lesbičiek ako kresťanov a služobníkov v našich zboroch je pre mňa podobnou otázkou ...Verím, že Evanjelium – tak ako mu evanjelikáli rozumejú – by nás malo viesť prinajmenšom k schvaľovaniu partnerstva gayov a lesbičiek, ktoré sa riadi obdobnou biblickou etikou, aká je stanovená pre heterosexuálne vzťahy.“²⁹

Ďalším príkladom je Karen J. Torjesen, ktorá tvrdí, že odstránenie hierarchie vo vzťahoch medzi pohlaviami bude pravdepodobne znamenať, že nevyhnutne skončí primát heterosexuálneho manželstva:

Vyzerá to tak, že u Pavla problematika sexuality teologicky súvisí s hierarchiou, a preto otázky biblického feminizmu a lesbizmu sú navzájom evidentne prepletené. Potrebujeme sa popasovať s možnosťou, že naše konflikty pokiaľ ide o náležité využívanie ľudskej sexuality sú možno skôr konfliktami vyrastajúcimi z potreby legitimizovať tradičnú sociálnu štruktúru, ktorá mužom a ženám priraduje špecifické a nerovné postavenie. Nie je to tak, že pokračujúce schvaľovanie primátu heterosexuálneho manželstva je zrejme tiež schvaľovaním nutnosti toho, aby pohlavia zostali v hierarchicky organizovanom vzťahu? Nie je ohrozenie „posvätnosti manželstva“ v skutočnosti ohrozením hierarchie? Nie je desivé už samotné tvrdenie, že rovnakopohlavné vzťahy sú nebezpečné?³⁰

Evanjelikálny výbor žien (The Evangelical Women's Caucus - EWCI) sa v roku 1986 rozdelil na tom, či má byť „uznaná prítomnosť lesbičkej menšiny v EWCI.“³¹ Sme radi, že veľa evanjelikálnych žien sa dištancovalo od podpory lesbizmu. Ale je príznačné, ako veľa evanjelikálnych feministov považovalo túto podporu za „krok k dospelosti tejto organizácie“ (napr. Nancy Hardesty a Virginia Mollenkott). Inými slovami, vidia to tak, že hnutie, ktoré sa vzdáľuje od rozdielnosti úloh zakotvenej v prirodzenom stvorení poriadku, nevyhnutne povedie k zničeniu normatívnej he-

²⁹ Gerald Sheppard, „A Response to Ray Anderson,” *TSF Bulletin* 9, no. 4 (March-April 1986): 21.

³⁰ Karen J. Torjesen, „Sexuality, Hierarchy and Evangelicalism,” *TSF Bulletin* 10, no. 4 (March-April 1987): 26-27.

³¹ „Rezolúcia o právach gayov rozdelila členky Evanjelikálneho výboru žien,” *Christianity Today* (October 3, 1986): 40-43.

terosexuality. Nám sa zdá, že evanjelikálnym feministom, ktorí neakceptujú homosexualitu, bude stále ťažšie uniknúť pred touto logikou.

Podľa všetkého aj Paul Jewett je príkladom posunu od biblického feminizmu k podpore určitých prejavov homosexuality. V jeho obrane rovnosti rolí pre muža a ženu v knihe *Človek ako muž a žena* v roku 1975 povedal, že si nie je istý tým, „čo to znamená byť mužom na rozdiel od ženy, alebo byť ženou na rozdiel od muža.“³² Zdá sa nám, že to neveští nič dobré pre ochranu primátu heterosexuality. V roku 1983 preskúmal historickú obranu homosexuality od Johna Boswella, ktorý tvrdil, že Pavlovo posolstvo v Rimanom 1:26-27 odsudzuje jedínú vec, a to homosexuálne správanie zo strany heterosexuálov, nie odsúdenie homosexuálov, ktorí konajú podľa svojej „prirodzenosti.“ Jewett tento výklad odmietol so slovami, „pre [Pavla] ‘prirodzenosť’ proti ktorej homosexuál koná, nie je jeho individuálna prirodzenosť, ale všeobecná ľudská prirodzenosť na ktorej má ako jednotlivec podiel.“³³

Bolo to potešiteľné, ale znova nám to pripadalo zvláštne, keď hovoril, že homosexuálne správanie je hriechom proti „všeobecnej ľudskej prirodzenosti“ a nie proti *mužskej* alebo *ženskej* prirodzenosti. Jewett potom v roku 1985, ako sa zdá, dal bokom biblické argumenty pre heterosexuálnu sexualitu v recenzii knihy Robina Scroggsa *Nová zmluva a homosexualita*. Scroggs tvrdí, že oddiely v Novej zmluve vzťahujúce sa na homosexuálne správanie „sú irelevantné a nijako nenapomáhajú dnešnej búrlivej diskusii“, pretože sa netýkajú homosexuálnej *inverzie*, ktorá je prirodzenou orientáciou, ale homosexuálnej *perverzie*.³⁴ Jewett hovorí: „Ak toto je význam pôvodných prameňov – a táto vedecká práca je kvalifikovaná, argumentácia v nej je dôkladná a záver je preto dost presvedčivý – potom to, proti čomu sa stavia Nová zmluva, je niečo významne odlišné od homosexuálnej orientácie, ktorú niektorí ľudia majú od svojho najranejšieho detstva.“³⁵

Nevidíme tu len evanjelikálnych feministov vedených logikou ich postoja voči schvaľovaniu homosexuality, ale takisto vnímame klinický dôkaz, že neexistuje nič také ako „homosexuálne dieťa.“ George Rekers z Oddelenia neuropsychológie a behaviorálnych vied na Lekárskej fakulte Univerzity Južnej Karolíny toto tvrdil v mnohých odborných časopisoch a v niektorých populárnych článkoch.³⁶ Rekers hovorí o tom, že v rodine pôsobí dynamika, ktorá usmerňuje preferencie dieťaťa. Zvlášť dôležité je upevnenie a milujúce uistenie synovej mužskosti a dcérinej ženskosti zo strany otca.³⁷ Ale pýtame sa, ako sa dá tento druh uisťovania pestovať v atmosfére, kde sú trvale odmietané alebo minimalizované rozdielne roly mužov a žien? Ak rozdiel medzi rolami je založený iba na zručnostiach a nemá žiadne korene v prirodzenosti, ako budú rodičia formovať sexuálnu identitu svojich malých detí? Ak hovoria, že nebudú robiť nič, zdravý rozum a veľa psychologických štúdií nám hovo-

³² Paul Jewett, *Man as Male and Female* (Grand Rapids: Eerdmans), 178.

³³ Paul Jewett, „An Overlooked Study: John Boswell on Homosexuality,” *Reformed Journal* 33, issue 1 (January 1983): 17.

³⁴ Robin Scroggs, *The New Testament and Homosexuality* (Philadelphia: Fortress Press, 1983): 129.

³⁵ Paul Jewett, *Interpretations* 39, no. 2 (April 1985): 210.

³⁶ Npr. príklad *Shaping Your Child's Sexual Identity* (Grand Rapids: Baker Book House, 1982); *The Christian in an Age of Sexual Eclipse* (Wheaton: Tyndale House, 1981). Pozri aj Rekerovu sedemnástu kapitolu v *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*.

³⁷ Pozri Gerald P. Regier, „The Not So Disposable Family,” *Pastoral Renewal* 13, no. 1 (July-August 1988): 20.

rí, že deti budú zmätené z toho, kto sú, a preto pri nich bude oveľa väčšia pravdepodobnosť vzniku homosexuálnej orientácie.

Pre nás je stále viac a bolestne jasné, že biblický feminizmus je nezamýšľaným spoločníkom pri narúšaní tkaniva vzájomne sa doplňujúcej mužskosti a ženskosti, ktoré poskytuje základ nielen pre biblické manželstvo a biblický poriadok v cirkvi, ale aj pre samotnú heterosexualitu.

42. Ako viete, že vaša interpretácia Písma nie je viac ovplyvnená vašou minulosťou a kultúrou než tým, o čo autorom Písma skutočne išlo?

Veľmi dobre sme si vedomí našej omylnosti. Vnímame silné vplyvy kultúry, tradície a osobných sklonov a takisto klamlivé šípy zlého. Máme svoje osobné predispozície a nepochybne nás ovplyvňujú všetky genetické a environmentálne obmedzenia z našej minulosti a prítomnosti. Dejiny exegézy nás nepovzbudzujú v názore, že v tejto otázke máme posledné slovo, a preto sme otvorení korektúre. Ale povzbudzuje nás to, že je možná určitá miera slobody od klamu, lebo Biblia nás nabáda, aby sme sa neprispôbovali tomuto svetu, ale boli premenení obnovou nášho zmýšľania (Rim 12:1-2).

Je ťažko povedať, či feministi sú viac ovplyvnení obrovským kultúrnym tlakom súčasných egalitáriánskych názorov, alebo my sme viacej ovplyvnení storočiami patriarchátu a našimi vlastnými mužskými sklonmi. Je z toho len málo úžitku, ak sa navzájom spochybňujeme na základe týchto čiastočne podvedomých vplyvov. Z literatúry je zrejmé, že všetci máme k niečomu nedôveru.

Jednako je naše presvedčenie, ktorého sa držíme, založené na piatich faktoch: (1) pravidelne skúmame svoje motívy a usilujeme sa zbaviť všetkého, čo by mohlo poškodiť pravé vnímanie reality; (2) modlíme sa, aby nám Boh dával pokoru, učenlivosť, múdrosť, vŕhad, poctivosť a úprimnosť; (3) robíme všetko pre to, aby sme svoje mysle podriadili neochvejnej a nemennej gramatickej a historickej realite biblických textov v gréčtine a hebrejčine s použitím najlepších dostupných študijných metód, aby sme sa dostali tak blízko, ako je to len možné, k zámerom biblických pisateľov; (4) svoje závery overujeme pomocou dejín exegézy, aby sme odhalili každú dobovú namyslenosť alebo kultúrnu krátkozrakosť; (5) svoje závery testujeme v reálnom svete súčasnej služby a hľadáme súhlasný postoj u zreých a zbožných ľudí. V pokornej dôvere, že s Písmom narábame starostlivo, teraz predkladáme svoj pohľad pred verejnosť, aby ho všetci videli a mohli o ňom verejne diskutovať.

43. Prečo je prijateľné, aby sa spievali piesne, ktoré napísali ženy a prečo sú odporúčané knihy, ktoré napísali ženy, ale nie je im dovolené, aby tie isté veci hovorili sami nahlas?

Nehovoríme, že ženy nemôžu tie isté veci hovoriť sami nahlas. Keď Pavol hovorí „buďte naplnení Duchom. Hovorte spoločne žalmy, hymny, duchovné piesne“ (Ef 5:18-19), predstavujeme si, ako ženy v zhromaždení recitujú alebo spievajú zboru to, čo im dal Boh (v niektorých prípadoch snáď ako druh „proroctva“ zmieňovaného v 1Kor 11:5). Okrem toho sa radujeme z toho, že muži aj ženy sa učia, budujú a povzbudzujú touto poetickou službou.

Nehovoríme ani to, že to, čo ženy napísali v knihách a článkoch, nemôžu hovoriť nahlas. Ide nám o to, že či žena môže byť súčasťou hlavného vyučujúceho vedenia

(=staršovstva) v spoločenstve žien a mužov. Samozrejme, že nevyklúčujeme či už malú alebo celosvetovú službu vyučovania iných žien. Nevyklúčujeme ani príležitostné prednášky a periodické vystúpenia (na rozdiel od biblického vyučovania v zbore), pri ktorých ženy oslovujú tak mužov ako aj ženy, napríklad na Urbana Missions Conference, alebo na množstve miestnych a národných konferencií a zasadnutí.

Používame prívlastky *príležitostný* a *periodický*, pretože pravidelné vyučovanie jednej skupiny ľudí je súčasťou toho, čo tvorí rozdiel medzi *oficiálnym* vyučujúcim vedením, ktoré je ženám odopreté v 1. Timotejovi 2:12 a *neoficiálnym* sprevádzaním, ktoré poskytovala Pricilla a Akvila v Skutkoch 18:26. Pripúšťame, že tieto prednášky a prejavy *by mohli* byť podávané v takom duchu a takým spôsobom, ktorý by napádal princíp vedenia mužmi. Ale nemusí to tak nevyhnutne byť. Najbežnejšie je, že ženy tento princíp múdro a ochotne verejne akceptujú. Takisto si uvedomujeme nejednoznačnosti pri rozlišovaní medzi takým verejným vystupovaním, ktoré je vhodné a ktoré nie je vhodné. Naším očakávaním nie je, že všetci budeme mať úplne rovnakú predstavu o tom, kde sú tieto hranice, ale že by sme mohli spoločne akceptovať východiskové princípy. Poslušná, aktuálna aplikácia etického učenia (napr. Ježišovo učenie o chudobe a bohatstve, o hneve a odpúšťaní, o spravodlivosti a neodplácaní) bola vždy spojená s ťažkými voľbami.

44. Nie je umožnenie prístupu ženám k všetkým funkciám a úlohám jednoducho len záležitosťou spravodlivosti, ktorú si uvedomuje už aj naša spoločnosť?

Sme si vedomí toho, že táto téma je čoraz viac predkladaná ako otázka spravodlivosti. Napríklad, Nicholas Wolterstorff hovorí: „Otázka, ktorú v cirkvi nastoľujú ženy, je otázkou spravodlivosti... Ženy od nás mužov nežiadajú milodar. Žiadajú, aby v Cirkvi – v Cirkvi na každom mieste – dostali to, čo im patrí. Pýtajú sa, prečo je pre pridelenie úloh, funkcií, zodpovedností a príležitostí dôležité pohlavie.“³⁸

Aby bolo jasné, myslíme si, že pohlavie je dôležité pre stanovovanie spravodlivosti v úlohách a zodpovednostiach. Asi najlepším spôsobom, ako ukázať, že prečo, je citovať z článku v *Minneapolis Star-Tribune*.³⁹ Autor Thomas B. Stoddard v ňom priniesol príbeh dvoch lesbičiek, Karen Thompsonovej a Sharon Kowalskej z Minnesoty. „Thompsonová a Kowalská sú manželmi v každom ohľade,“ píše, „okrem právneho.“ (Každá súdna moc v Spojených štátoch odmieta povoliť, aby dve osoby rovnakého pohlavia uzavreli manželstvo.) „Navzájom si vymenili sľuby a prstene; žili spolu do 13. novembra 1983 – keď sa Kowalská ťažko zranila pri tom, ako opitý šofér narazil do jej auta. Stratila schopnosť chodiť alebo povedať súvisle viac slov a potrebuje nepretržitú opateru. Thompsonová podala na súd žiadosť o udelenia opatrovníctva vo vzťahu k jej partnerke, ale rodičia Kowalskej jej žiadosť napadli a získali výhradné opatrovníctvo. Umiestnili Kowalskú do domova sociálnych služieb vzdialeného päťsto kilometrov od Thompsonovej a zakázali jej všetky návštevy.“

Stoddard využíva tento príbeh na ilustráciu bolestivých dopadov „monštruóznej nespravodlivosti“, ktorá „odpiera miliónom dospelých amerických homosexuálov

³⁸ Nicholas Wolterstorff, „Hearing the Cry,“ in *Women, Authority, and the Bible*, ed. Alvera Mickelsen (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1986): 289.

³⁹ Thomas B. Stoddard, „Gay Adults Should Not be Denied the Benefits of Marriage,“ *Minneapolis Star-Tribune* 7 March 1989, p. 11A.

manželstvo podľa ich výberu.“ Argumentuje, že homosexuálne manželstvá „vytvárajú rodiny a podporujú sociálnu stabilitu. Vo svete, kde ubúda láska, by mali byť tí, ktorí sa chcú zaviazať vo vzťahu založenom na oddanosti, povzbudzovaní, a nie vysmievaní. Vláda sa nemá čo starať o to, ako je táto láska vyjadrovaná.“

Toto nastoľuje veľmi zásadnú otázku: Ako súvisí prirodzená existencia s morálnou povinnosťou? Alebo: Aké morálne obmedzenia na nás kladie to, že sa narodíme ako muž alebo žena? Chce Boh, aby naša mužskosť čelila iným morálnym požiadavkám, než ktorým čelia ženy na základe ich ženskosti?

Odpoveď nie je jednoduchá. Na jednej strane by sme mali zvolat’ „Nie!“ Desiat’ Božích prikázaní sa vzťahuje rovnako na mužov aj ženy bez rozdielu. Ale na druhej strane by väčšina z nás mohla zvolat’ „Áno!“ Muž hreší, ak si za manželského partnera berie muža. Ale žena nehreší, ak sa vydá za muža (Rim 1:26-27). Ak je to tak, potom nemôžeme povedať, že to, čím sme od prirodzenosti (pohlavie), nie je dôležité pri určovaní našich morálnych povinností voči iným ľuďom.

Keď muž stojí pred ženou, morálne povinnosti, ktorým čelí, nie sú totožné s tými, ktorým by čelil, keby stál pred mužom. Boh ustanovil, že sa prirodzený a morálny svet prelínajú, medzi iným aj v bode našej sexuality.

Až do nedávneho príchodu hrdého gay hnutia (gay pride) by sotva niekto obviňoval Boha z diskriminácie žien za to, že len muži majú právo oženiť sa so ženou. Ani historicky sa nezdalo nespravodlivé, že Boh jedine na základe pohlavia vylúčil polovicu ľudskej rasy ako legitímnych manželských partnerov pre ženy. Zdalo sa to „náležitá“, „prirodzené“ a „správne“ („spravodlivé“), aby veľká oblasť manželských citov a činov bola odopretá mužom a ženám v ich vzťahoch k polovici ľudskej rasy.

Dôvodom toho, že proti tomuto obrovskému obmedzeniu našej slobody sa nezdvihol celosvetový odpor, bolo pravdepodobne to, že to súhlasilo s tým, čo väčšina z nás tak či tak vnímala ako primerané a žiaduce. Boh vo svojom milosrdenstve nedovolil, aby vnútorný hlas prirodzenosti bol tak skreslený, že by v tejto veci zanechal svet bez akéhokoľvek zmyslu pre to, čo je morálne vhodné.

Je možné, že evanjelikálni feministi povedia, že pri definovaní spravodlivosti v *manželtve* je pohlavie dôležité, pretože prirodzenosť nás prostredníctvom *anatómie* a *fyziológie* muža a ženy učí, čo je spravodlivé a správne. My sa však pýtame: Je jediný základ pre manželstvo naozaj len v prirodzenosti? Sme odkázaní iba na anatomické rozdiely ako na podklad pre heterosexuálne manželstvo? Jedna z téz v tejto knihe hovorí, že vzájomná prirodzená prispôbenosť muža a ženy pre manželstvo je zakotvená v niečom viac ako len v anatómii. V našich odlišných telách je zobrazená hlboká mužská alebo ženská osobnosť. Ako to vyjadril Emil Brunner:

Naša sexualita preniká do najhlbšieho metafyzického základu našej osobnosti. V dôsledku toho sú telesné rozdiely medzi mužom a ženou obrazom psychických a duchovných odlišností, ktoré majú hlbšiu podstatu.⁴⁰

Alebo ako povedal Otto Piper: „Hoci [odlišnosť medzi pohlaviami] má sexuálny základ, jej existencia pokrýva všetky aspekty osobného života.“⁴¹

⁴⁰ Emil Brunner, *Das Gebot und die Ordnungen* (Tübingen: J.C.B. Mohr/Paul Siebeck, 1933), 358.

⁴¹ Otto Piper, *Christian Ethics* (London: Thomas Nelson and Sons Ltd., 1970), 299.

Možno ak by tí evanjelikálni feministi, ktorí nepodporujú oprávnenosť homosexuálnych manželstiev, súhlasili s tým, že základom ich postoja nie je samotná anatomia, ale aj hlbšie rozdiely v mužskosti a ženskosti, potom by aspoň pochopili, prečo sa nechceme vzdať takých hlbokých rozdielov, keď uvažujeme o povahe spravodlivosti nielen v otázke kto si môže koho vziať, ale aj v ďalších súvisiacich otázkach. V našej knihe ide o to, že Písmo a prirodzenosť nás učia, že osobná mužskosť a ženskosť je naozaj dôležitá nie len pre to, s kým sa zosobášit', ale tiež pre to, komu dáva hlavné vedenie vo vzťahu.

45. Nie je pravdou, že Boh je v Biblii veľakrát nazvaný naším „pomocníkom“, čo je rovnaké slovo, aké je použité pre Evu, keď bola nazvaná „pomocníčkou“ vhodnou pre muža? Nie je tým vylúčené akékoľvek poňatie podriadnosti ženy, alebo nedáva jej to dokonca väčšiu autoritu ako mužovi?

Je pravdou, že Boh je často nazývaný naším „pomocníkom“, ale toto slovo samotné nehovorí nič o postavení alebo o autorite. Kontext musí rozhodnúť o tom, či Eva, ako silnejšia osoba, má „pomáhať“ slabšej osobe, alebo či je osobou ktorá je nápomocná milujúcemu vodcovi. Z kontextu je veľmi nepravdepodobné, že *pomocníka* tu máme chápať analogicky s Božou pomocou, lebo v Genesis 2:19-20 si Adam hľadá pomoc najprv medzi zvieratami. Ale medzi zvieratami nenašiel „rovnocennú“ pomoc. A tak Boh utvoril ženu „z muža“. To je bytosť, ktorá je mu „rovnocenná“, ktorá má s ním spoločnú ľudskú prirodzenosť, ktorá je mu rovná v tom, že je obrazom Boha. Žena je nekonečne odlišná od zvierat a Boh jej hodnotu pre muža zvýraznil, keď ukázal, že žiadne zviera nemôže naplniť jej rolu. V prechode od „nápomocných“ zvierat k žene nás Boh učí, že žena je mužovou „pomocníčkou“ v tom zmysle, že je oddanou a adekvátnou spolupracovníčkou pre život v záhrade.

Zdá sa, že táto otázka predpokladá, že ak nejaké slovo (napríklad *pomocník*) má na niektorých miestach určité konotácie („byť na Boží obraz“), že ich musí mať všade. Je to ako keby sme povedali, že pretože Boh je opísaný ako ten, kto „pracuje“ pre nás, potom žiadny človek, ktorý „pracuje“ nie je zodpovedný svojmu šéfovi, nakoľko toto slovo nemá tento význam, keď sa používa v spojení s Bohom.

46. 1. Korint'anom 7:3-4 doslovne hovorí: „Nech muž plní voči žene svoje povinnosti a podobne aj žena voči svojmu mužovi. Žena nie je pánom svojho tela, ale jej muž; podobne ani muž nie je pánom svojho tela, ale jeho žena. Neodopierajte sa jeden druhému, iba ak na určitý čas so vzájomným súhlasom, aby ste sa venovali modlitbe...“ Neukazuje to, že jednostranná autorita zo strany manžela je nesprávna?

Áno. Ale dovoľte nám našu odpoveď rozšíriť tak, aby sme z tohto textu získali čo najviac a zároveň ho ochránili pred zneužitím.

Tento text by mohol byť hrozne zneužitý nemilujúcimi mužmi, ktorý by ho používali ako oprávnenie pre svoje bezohľadné sexuálne požiadavky, alebo dokonca pre obscénne a ponižujúce erotické aktivity. Dokážeme si predstaviť sarkastický mužský nárok: „Biblia hovorí, že ty nie si pánom svojho tela, ale ja. A hovorí, že si mi *dlžná* dať to, čo chcem.“ Dôvod, pre ktorý hovoríme, že by to bolo *zneužitie* tohto textu je v tom, že tento text dáva aj žene právo povedať: „Biblia hovorí, že ty nie si pánom svojho tela, ale ja a ja ti hovorím, že nechcem použiť tvoje telo, aby mi to robilo“

(v.4b). Ďalším dôvodom, pre ktorý vieme, že by to bolo zneužitie textu, je to, že Pavol hovorí, že rozhodnutia v tejto citlivej oblasti sa majú robiť „so vzájomným súhlasom“ (v.5).

Tento text nedáva povolenie na sexuálne vykorisťovanie. Je to aplikácia príkazu „predbiehajte sa navzájom v úctivosti“ (Rim 12:10) na sexuálny život. Alebo: „V pokore pokladajte iných za vyšších od seba“ (Flp 2:3). Alebo: „Aby sloboda nebola zámenkou pre telo, ale navzájom si slúžite v láske“ (Ga 5:13). Ťažiskom nie je to, na čo máme právo, ale náš dlh, ktorý máme splácať. Pavol nehovorí: „Vezmi si, čo chceš“. Hovorí: „Neodopierajte sa jeden druhému.“ Inými slovami, ak je v твоjich silách naplniť potreby svojho partnera, tak to urob.

Od verša dva po verš päť sa týmto textom tiahne nádherná vzájomnosť a reciprocita. Ani muž ani žena nemá o nič väčšie právo na telo druhého. A keď sa uvažuje o prerušení sexuálnej aktivity, Pavol odmieta jednostranné rozhodnutie či už manželky alebo manžela. „Neodopierajte sa jeden druhému, iba ak na určitý čas *so vzájomným súhlasom*“ (v.5).

Aké sú dôsledky tohto textu pre manželovo vodcovstvo? Je manželova zodpovednosť za všeobecné vodcovstvo v manželstve anulovaná výzvou po vzájomnej ústupčivosti pri sexe a zrieknutím sa jednostranného rozhodovania? Nemyslíme si to. Ale tento text určite toto vodcovstvo formuje a pridáva biblický návod k tomu, ako ho uskutočňovať. Jasne hovorí, že mužovo vedenie nemôže obsahovať sebecké a jednostranné rozhodnutia. Vždy sa snaží o ideálny súhlas. Pri budovaní ich intimity berie do úvahy pravdu, že manželkine sexuálne potreby a túžby majú rovnakú váhu ako jeho vlastné.

Tento text nadovšetko zreteľne ukazuje, že vodcovstvo nie je synonymom pre presadzovanie svojich predstáv. Tento text je jedným z hlavných dôvodov, prečo na označenie zvláštnej mužovej zodpovednosti dávame prednosť termínu *vodcovstvo/vedenie* pred termínom *autorita* (pozri otázku č. 36). Texty ako tento pretvárajú koncept *autority* tak zásadne, že toto slovo s jeho autoritatívnou konotáciou by sa ľahko stalo obeťou nepochopenia. Rozdiel medzi nami a evanjelikálnymi feministami je v tom, že podľa nich tento koncept mizne vo vzájomnosti, zatiaľ čo my si myslíme, že tento koncept je vzájomnosťou formovaný.

47. Ak ste presvedčení, že rozdielnosť úloh mužov a žien v rodine a v cirkvi je zakotvená v Božom stvorenom poriadku, prečo potom netrváte na uplatňovaní týchto zásad všade inde v sekulárnom živote rovnako, ako na nich trvate v rodine a v cirkvi?

Keď opúšťame priestor cirkvi a rodiny, vzdľujeme sa od toho, čo je veľmi jasné a výslovné a vstupujeme do oblasti, ktorá je menej jednoznačná a viac vychádza z dedukcie. Preto sa náš dôraz viac a viac vzdľuje od konkrétnych pokynov pre rôzne roly (ako sú tie, ktoré spomína Písmo) a namiesto toho sa sústreďujeme na uplatňovanie mužskej a ženskej osobnosti viac cez subjektívne prvky vzťahu, ako je správanie, spôsoby, postoje, zdvorilosť, iniciatívnosť a množstvo vyslovených a nevyslovených očakávaní.

Veríme, že Biblia jasne hovorí, že muži by mali mať hlavnú zodpovednosť za vedenie v rodine, a že hlavnú úlohu vo vyučovaní a spravovaní zboru by mali mať zbožní muži. Považujeme to za biblické vyjadrenie Božej dobroty a múdrosti vo

vzt'ahu k povahe vodcovstva a vo vzt'ahu k povahe mužskosti a ženskosti. To znamená, že Boh namiesto toho, aby ponechal na nás, aby sme my sami posúdili, či zrelá mužskosť a ženskosť má byť zachovávaná a posilňovaná prostredníctvom primárneho vedenia mužmi alebo ženami, priamo a otvorene vyjadril to, čo je pre nás dobré. Avšak keď sa jedná o tisíce všetkých zamestnaní a profesií s ich nekonečne rozmanitými štruktúrami riadenia, Boh sa rozhodol, že nebude mužom a ženám konkretizovať, aké úlohy by mali plniť. Preto v tejto širšej oblasti nie sme si až takí istí v tom, ktoré úlohy a roly môžu vykonávať muži alebo ženy tak, aby si pri tom vážili jedinečnú hodnotu mužskej a ženskej osobnosti. Z tohto dôvodu sa sústreďujeme (s určitými obmedzeniami) skôr na to, ako sú tieto úlohy a roly vykonávané, než na to, že pre koho sú ktoré úlohy a roly vhodné.⁴²

48. Ako môže slobodná žena kresťanka vstúpiť do tajomstva Krista a Cirkvi, ak nemá žiadnu skúsenosť s manželstvom?

Namiesto toho, aby sme sa sami (márne) snažili dať dobrú odpoveď, odcitujeme odpoveď Elisabeth Elliotovej:

Dar panenstva, ktorý dostala každá žena, aby ho ponúkla Bohu pre Jeho zámery, je neoceniteľný a nenahraditeľný dar. Môže byť daný Bohu ako čistá obeť v manželstve, alebo ako obeť vyjadrená životom v celibáte. Znie to príliš náročne a sväto? Ale zamyslite sa na chvíľu - keďže panna nikdy nepoznala muža, môže sa v úplnej slobode a úplne celá venovať Pánovým záležitostiam, ako to povedal Pavol v 1. Korint'anom 7: „a stará sa, aby bola svätá telom i duchom.“ Svoje srdce si stráži ako nevesta Kristova vo veľmi osobitnom zmysle a jedine nebeskému Ženíchovi dáva všetko, čím je a čo má. Keď mu samú seba ochotne dáva, nepotrebuje sa nijako ospravedlňovať ani pred svetom, ani pred kresťanmi, ktorí ju trápia otázkami a návrhmi. A spôsobom, ktorý je neprístupný vydatej žene, je jej každodenná „živá obeť“ silným a pokorným svedectvom, vyžarujúcou láskou. Verím, že do „tajomstva“ môže vstúpiť hlbšie než my ostatní.⁴³

49. Keďže ani veľa významných evanjelikálnych učencov sa nevie zhodnúť v otázkach ohľadom mužskosti a ženskosti, ako môže mať laik čo i len nádej, že v týchto veciach získa jasné presvedčenie?

K vytvoreniu Rady pre biblickú mužskosť a ženskosť nás viedli aj tieto dve obavy: (1) „narastajúci výskyt a akceptácia hermeneutických zvláštností zameraných na reinterpretáciu očividne jasného významu biblických textov,“ a (2) „z toho plynúca hrozba pre biblickú autoritu, keď je spochybnená jasnosť Písma a keď sa význam Písma pre bežných ľudí stáva ťažko dostupný kvôli neobyčajne vynaliezavým technikám výkladu.“⁴⁴

Poctiví študenti Biblie musia kráčať po správnom chodníku, ktorý sa vyhýba dvom nebezpečenstvám. Na jednej strane je prílišné zjednodušenie procesu výkladu, ktorý zanedbáva historické a gramatické štúdium. Na druhej strane je pokušenie pre-

⁴² Pozri kapitolu 1 v *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*, 44-45, 50-52.

⁴³ Elisabeth Elliot, „Virginitiy,” *Elisabeth Elliot Newsletter*, March/April 1990 (Ann Arbor: Servant Publications): 2-3.

⁴⁴ Sú to citácie z *Danverského vyhlásenia* Rady pre biblickú mužskosť a ženskosť.

valcovat' laikov a natoľko zdôrazňovať nedostupné údaje a zložité kontextové problémy, že nakoniec je zničená nádej na uspokojivé pochopenie. Uvedomujeme si, že „[v Pavlových listoch] sú isté veci ťažko pochopiteľné, takže ich, ako aj ostatné Písma, neučení a neutvrdení ľudia prekrúcajú na vlastnú záhubu“ (2Pt 3:16). To nás chráni pred zveličením jednoduchosti Písma.

Ale veríme, že o celom Písme platí, že je užitočné. „Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti, aby Boží človek bol dokonalý a pripravený na každé dobré dielo“ (2Tim 3:16). Žiadneho poctivého laika nechceme znechutiť názorom, že užitočnosť Písma je mimo jeho alebo jej dosah. Chceme tiež zdôrazniť, že popri božskej inšpirácii apoštolovi Pavlovi záležalo aj na jasnosti a otvorenosti toho, čo písal: „Zriekli sme sa tajných hanebností a nepočíname si chytrácky, ani neprekrúcame Božie slovo, ale zjavujeme pravdu, a tak sa pred Bohom odporúčame svedomiu všetkých ľudí“ (2Kor 4:2).

Radi by sme tiež povzbudili laikov, aby rozpory v dôležitých otázkach nevnímali len ako dôkaz našej hriechnosti a nevedomosti, ale aj ako dôkaz toho, že na pravde záleží, že sa oplatí o ňu usilovať a že škodlivý omyl nezostane ani deň bez námietok. Korint'anom Pavol povedal: „Počúvam, že keď sa schádzate v cirkvi, vyskytujú sa medzi vami roztržky, a do istej miery tomu aj verím. Ved' musia byť medzi vami aj roztržky, aby sa ukázalo, kto z vás sa osvedčí“ (1Kor 11:18-19). Sme ďaleko od toho, aby sme spochybňovali pravý kresťanský status evanjelikálnych feministov a feministiek. Ide tu o to, že ak záleží na pravde a rozširuje sa vážna chyba, spor je nevyhnutný. Laici by to preto mali vnímať tak, že tu prebieha zápas o pravdu. Mali by si uvedomiť, že veľa z jasných vecí ich viery, ktoré im dnes pripadajú samozrejme, boli predmetom vášnivých diskusií a boli pre nich zachované vďaka sporu.

V otázke mužskosti a ženskosti povzbudzujeme laikov, aby zvažovali dostupné argumenty, aby samostatne premýšľali, aby sa bohato sýtli z Písma a aby sa naliehavo modlili za to, čo Pavol sľúbil vo Filipanom 3:15: „A ak o niečom zmýšľate inak, aj *to vám Boh zjaví*.“ Ďalšiu pomoc vám v tom poskytne to, čo je vyjadrené vyššie v otázke č. 42 a v knihe *Obnova biblickej mužskosti a ženskosti*, kapitola 26, strany 418-420, kde hovoríme o vedení Duchom v tejto záležitosti.

50. Ak sa nad skupinou textov vášnivo diskutuje, nebolo by dobrým interpretačným princípom to, keby sme im nedovolili mať žiadny významný vplyv na náš pohľad na mužskosť a ženskosť? Podobne, keďže v cirkvi je významný spor v otázke mužskej a ženskej roly, nemali by sme sa na to pozerat' ako na otázku, ktorá má veľmi malý vplyv na definíciu denominačných, inštitučných a zborových štandardov viery a praxe?

Dat' bokom sporné texty by nebol dobrý princíp výkladu. Po prvé preto, že takmer každý text, ktorý sa týka cenných a vážnych vecí, je pre niektorých kresťanov v niečom sporný. Nikdy v dejinách nebolo pod zástavou Biblie toľko pluralizmu ako dnes. Po druhé, predstavte si, čo by to znamenalo, keby sme k veciam nezaujali stanovisko preto, že sú sporné. Znamenalo by to, že by sme Satanovi výrazne uľahčili snahu o to, aby nás zviadol. Nemusel by vyvracať pravdu biblických textov; stačilo by mu vytvoriť dostatočný zmätok, aby sme dôležité veci dali bokom. Po tretie, ak aj na chvíľu zabudneme na Satana, všetci sme predpojatí a pravdepodobne by sme používali taký princíp výkladu, ktorý by ospravedlnil opomínanie tých textov, ktoré neladia

s našimi preferenciami a zároveň trvanie na tom, že texty, ktoré ladia s našimi postojmi, sú krištáľovo jasné.

Nám sa zdá, že toto je Achillova päta hermeneutického prístupu, ktorý si osvojila Gretchen Gaebelin Hull vo svojej knihe *Equal to serve (Rovnocenní pre službu)*. Texty v jednej skupine považuje za jasné a nesporné. Texty v druhej skupine považuje za nejasné a sporné a potom povie, že nejasné texty nemajú čím zásadným prispieť k nášmu pochopeniu danej témy. Konkrétne, berie Genesis 1-2, príklady Debory, Chuldy, Miriam, Abigail atď.. Ježišovu službu ženám, príklady slúžiacich žien v Novej zmluve plus texty o rovnocennom vykúpení žien (ako 2Kor 5:14-21) a z toho vyvodzuje, že tieto texty jasne učia, že vedúce postavenie mužov v akejkoľvek forme je nesprávne. Ale o všetkých textoch v Novej zmluve, ktoré ako sa zdá, učia o pretrvávajúcej odlišnosti rolí pre mužov a ženy hovorí, že sú nezrozumiteľné a nemôžu prispieť k formovaniu nášho pohľadu na mužskosť a ženskosť. Na nasledujúcich riadkoch ilustruje svoju metódu na Božej láske a potom to aplikuje na našu problematiku:

Všetko, čo o Bohu viem, naznačuje, že On je naozaj láska taká milujúca, že sám prišiel za mňa zomrieť. Preto na jednu stranu odkladám oddiely ako sú preklínajúce žalmy alebo kanaánske vojny, ktorým nerozumiem. Ale nemôžem odhodiť známou pravdu, že „Boh je láska“ len preto, že niektoré oddiely o Božej povahe sú pre mňa záhadou.

Takže rovnako by sme mali zaobchádzať s troma „ťažkými oddielmi“ o ženách [1Kor 11:2-16; 14:33b-36; 1Tim 2:8-15], ktoré sú v Novej zmluve a ktoré, ako sa zdá, kladú práve pred ženy konkrétne obmedzenia. K týmto textom môžeme pridať Kol 3:18; Ef 5:22-24; a 1Pt 3:1-6... Preto tieto časti Písma môžeme legitímne dať bokom práve z toho dôvodu že sú to „ťažké oddiely“ - ťažké exegeticky, ťažké hermeneuticky a ťažké teologicky.⁴⁵

Takto sú veľmi dôležité texty umlčané pomocou nadradenej témy, ktorou je „sexuálne slepé“ rovnostárstvo, pričom ono samotné je tiež postavené na textoch, ktorých význam je predmetom sporov. Toto ilustruje nebezpečenstvo princípu, ktorý hovorí, že ak je text sporný, netreba ho používať. Preto by náš postup mal spočívať v starostlivom čítaní Písma s modlitbou, v hľadaní stanoviska, ktoré nevylučuje žiaden text, ale zrozumiteľne vykladá všetky dôležité texty Písma. A potom takéto ucelené vyučovanie máme poslúchať.

A pokiaľ ide o „významný spor v cirkvi v otázke mužskej a ženskej roly“, v prvom rade si potrebujeme uvedomiť, že prítomnosť významného sporu v cirkvi neznamená, že sa jedná o nepodstatnú záležitosť. Dejiny vieroučných sporov nás učia, že veľmi dôležité témy (a rovnako aj menej dôležité) boli predmetom vážnych polemík. V skutočnosti je dĺžka a intenzita polemiky dôkazom o dôležitosti danej témy, nie o jej nepodstatnosti.

Ak sa pozrieme na zoznam usmernení a noriem vo väčšine denominácií, inštitúcií a zborov, zistíme, že niektoré články (a možno väčšina) boli do nich zaradené preto,

⁴⁵ Gretchen Gaebeline Hull, *Equal to Serve* (Old Tappan, NJ: Fleming H. Revell, 1987), 188-189.

lebo okolo tejto pravdy sa rozvírila polemika a pre zdravie zboru a vec Kristovho kráľovstva bolo potrebné zaujať stanovisko. To znamená, že veľa vzácnych právd nemuselo byť pridaných k našim vieroučným a etickým stanoviskám v žiadnom okamihu dejín, pretože jednoducho boli považované za samozrejmé bez prítomnosti polemickkej diskusie. Napríklad až donedávna sa v týchto usmerneniach nenachádzali výslovné vyjadrenia o homosexuálnej praxi alebo o niektorých spôsoboch zneužívania drog.

Väčšina dnešných kresťanských denominácií, inštitúcií a zborov považovalo dlho za samozrejmé, že manžel má hlavnú zodpovednosť za vedenie svojej rodiny a že zbožní muži majú hlavnú zodpovednosť za vedenie zboru. Preto tieto biblické pravdy neboli výslovne vyjadrené vo formálnych požiadavkách a stanoviskách. Ich neprítomnosť nie je znakom ich relatívnej nedôležitosti, ale (skôr presne naopak) je znakom ich hlbokjej, všadeprítomnej a dlhodobej hodnoty v kresťanskej komunite.

A tak tu dnes máme abnormálnu situáciu, keď naše oficiálne vieroučné a etické vyhlásenia obsahujú veci oveľa menej dôležité, než to, čo je v stávke v jadre nášho problému. Napríklad by sa dalo povedať, že zdravie a poslanie cirkvi je málo ohrozené, keď sa jedná o otázky krstu detí a krstu veriacich, keď ide o premilenializmus a delenie sa podľa presbyterského, kongregačného alebo biskupského cirkevného zriadenia.

Okrem toho, nezaujatie postoja k tejto téme v našej kultúre je vlastne tiež veľmi dôležitým postojom kvôli húževnatému tlaku na zavedenie zmien, ktorý z rôznych strán vyvolávajú feministi. Verejná obhajoba tejto problematiky vyvoláva takú prudkú kritiku, že veľa kresťanských vodcov sa jej snaží vyhnúť. Ale tu niet vyhnutia. Je to masívna téma, ktorá ide až ku koreňom toho, kto sme ako osoby, a preto sa dotýka celého života. Pre zachovanie Božieho daru sexuálnej komplementarity neponúkame špeciálne zostavenú stratégiu. Namiesto toho jednoducho prosíme, aby sa kresťanskí vodcovia prebudili a spoznali, čo je v stávke, a hľadali múdrosť zhora k tomu, čo a ako majú robiť pre dobro cirkvi a pre Božiu slávu.

DANVERSKÉ VYHLÁSENIE O BIBLICKEJ MUŽSKOSTI A ŽENSKOSTI

V decembri 1987 sa novovytvorená Rada pre biblickú mužskosť a ženskosť stretla v meste Danvers, štát Massachusetts, a zostavila *Danverské vyhlásenie*. Nasleduje plný text tohto vyhlásenia:

NAŠE DÔVODY

K nášmu stanovisku nás viedol súčasný vývoj v nižšie uvedených oblastiach, ktorý sledujeme s hlbokým záujmom:

1. Rozšírená neistota a zmätok v našej kultúre pokiaľ ide o vzájomne sa dopĺňajúce rozdiely medzi mužskosťou a ženskosťou,
2. tragické vplyvy tohto zmätku na rozpad manželského tkaniva, ktoré Boh utkal z nádherných a odlišných vlákien mužskosti a ženskosti,
3. narastajúca podpora poskytovaná feministickým rovnostárom a sprevádzaná deformáciami alebo zanedbávaním radostnej harmónie pri láskavom a pokornom vedení vykúpených manželiek podľa Písma,
4. rozšírená rozpoltenosť ohľadom hodnoty materstva, práce v domácnosti a mnohých služieb, ktoré historicky vykonávali ženy,
5. rastúce nároky na legitimitu sexuálnych vzťahov, ktoré boli biblicky a historicky považované za nedovolené alebo za perverzné a nárast pornografického zobrazovania ľudskej sexuality,
6. prudký vzostup fyzického a emocionálneho zneužívania v rodine,
7. vynáranie sa takých pozícií pre mužov a ženy vo vedení cirkvi, ktoré nie sú v súlade v biblickým učením, ale, naopak, ochromuje biblicky verné svedectvo,
8. narastajúci výskyt a akceptácia hermeneutických zvláštností zameraných na reinterpretáciu očividne jasného významu biblických textov,
9. z toho plynúca hrozba pre biblickú autoritu, keď je spochybnená jasnosť Písma a keď sa význam Písma pre bežných ľudí stáva ťažko dostupný kvôli neobyčajne vynaliezavým technikám výkladu,
11. a za tým všetkým je zreteľná snaha niektorých ľudí v cirkvi prispôbiť sa duchu tohto veku na úkor krásnej a radikálnej biblickej vernosti, ktorá v moci Svätého Duha môže reformovať a nie kopírovať našu chorľavejúcu kultúru.

NAŠE TVRDENIA

Na základe nášho porozumenia učenia Biblie vyhlasujeme toto:

1. Aj Adam aj Eva boli stvorení na Boží obraz, rovní pred Bohom ako osoby a odlišní vo svojej mužskosti a ženskosti.
2. Odlišnosti v mužských a ženských úlohách sú ustanovené Bohom ako súčasť stvoreného poriadku a mali by nájst' odozvu v každom ľudskom srdci.
3. Adamovo vedúce postavenie v manželstve bolo ustanovené Bohom pred Pádóm a nebolo dôsledkom hriechu.
4. Pád vniesol do vzťahu muža a ženy deformácie.
 - V rodinách zvykne byť manželovo milujúce a pokorné vedenie nahradzované panovačnosťou alebo pasivitou; manželkino múdre a ochotné podriaďovanie zvykne byť nahradzované uzurpáciou alebo servilnosťou.
 - V cirkvi hriech zvádza mužov k svetskej láske k moci alebo k abdikácii na duchovnú zodpovednosť; ženy zvádza k tomu, aby odmietali obmedzenia na nich kladené alebo aby zanedbávali používanie svojich darov v príslušných službách.
5. Stará zmluva a rovnako aj Nová zmluva ukazujú, že Boh dáva rolám mužov aj žien rovnako vysokú hodnotu a dôstojnosť. Aj Stará aj Nová zmluva potvrdzuje princíp vedúceho postavenia muža v rodine aj v zmluvnom spoločenstve viery.
6. Vykúpenie v Kristovi má za cieľ odstránenie deformácií, ktoré priniesol Pád:
 - V rodinách by sa muži mali vzdať drsného alebo sebeckého vedenia a rásť v láske a starostlivosti o svoje manželky; manželky by mali zanechať odpor voči manželovej autorite a rásť v ochotnom a radostnom podriaďovaní sa manželovmu vedeniu.
 - V cirkvi dáva Kristovo vykúpenie mužom a ženám rovnakú spoluúčasť na požehnaní spasenia; napriek tomu sú niektoré vedúce a vyučujúce úlohy v cirkvi zverené výhradne mužom.
7. Kristus je pre mužov aj ženy najvyššou autoritou a vodcom v celom živote, preto žiadne pozemské podriaďenie - domáce, náboženské alebo občianske - nikdy nedáva oprávnenie pre nasledovanie ľudskej autority do hriechu.
8. Úprimne prežívané povolanie do služby - tak pri mužoch ako aj pri ženách - by nikdy nemalo viesť k ignorovaniu biblických kritérií pre konkrétnu službu. Namiesto toho by biblické učenie malo zostať autoritou, ktorou sa preveruje naše subjektívne poznanie Božej vôle.
9. Vo svete, kde polovica populácie nie je zasiahnutá domorodou evanjelizáciou; kde nespočetné množstvo iných ľudí v týchto spoločnostiach už počulo evanjelium; kde je toľko útlaku a utrpenia z chorôb, podvýživy, bezdomovectva, negramotnosti, nevedomosti, staroby, závislosti, kriminality, väzenia, neuróz a samoty, žiaden muž alebo

žena, ktorí prežívajú Bohom danú túžbu po tom, aby hovorili o Jeho milosti slovom a skutkom, nemusí vôbec žiť bez uspokojujúcej služby pre Kristovu slávu a pre dobro tohto padlého sveta.

10. Sme presvedčení, že odmietanie alebo ignorovanie týchto princípov vedie k nárastu ničivých dôsledkov na naše rodiny, na naše zbory a na kultúru všeobecne.

Tým, ktorí majú záujem používať, kopírovať a rozširovať *Danverské vyhlásenie*, dávame naše povolenie a zároveň ich k tomu povzbudzujeme.

*